

สมาธิสุขภาพจังหวัดอุบลราชธานี :

อุบลราชธานีแห่งเกษตรอินทรีย์

นวัตกรรมการขับเคลื่อน

นโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพแบบมีส่วนร่วม

สมาธิสุขภาพจังหวัดอุบลราชธานี :

อุบลราชธานีแห่งเกษตรอินทรีย์

หลักสูตรการขับเคลื่อนนโยบายเพื่อสุขภาพแบบมีส่วนร่วม

ที่ปรึกษา

อำพล จินดาวัฒนะ

กรรณิการ์ บรรเทงจิตตร

รวบรวมและเรียบเรียง

รัตนศิริ ศิระพานิชย์กุล

บรรณาธิการ

สุนีย์ สุขสว่าง

วิสุทธิ บุญญะโสภิต

ประสานและสนับสนุน

วันเพ็ญ ทินนา

นวินดา จัดหงษา

ออกแบบปกและรูปเล่ม

สกลชนก เผื่อนพงษ์

จัดพิมพ์และเผยแพร่โดย

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.)

กรกฎาคม 2560

พิมพ์ที่

บริษัท ธนาเพชร จำกัด

โทรศัพท์ 02-5304114

คำนำ

นับเป็นเวลา 1 ทศวรรษมาแล้วที่พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 ได้ประกาศใช้ในสังคมไทย รูปธรรมหนึ่งของผลผลิตแห่งการปฏิรูประบบสุขภาพ คือ การยอมรับต่อความหมายของคำว่า “สุขภาพ” จนนำมาบัญญัติเป็นคำนิยามในกฎหมายดังกล่าว ส่งผลให้คำนี้มีความหมายไปไกลกว่าเรื่องของการเจ็บไข้ได้ป่วย “สุขภาพ” กลายเป็นเรื่องของทุกคน เกิดความหลากหลายของผู้เล่นที่ได้ขยายวงอย่างกว้างขวาง หลากหลาย ผู้เล่นต่างเข้ามาร่วมเป็นเจ้าของสุขภาพโดยต่างแสดงบทบาทของตน ที่ล้วนมีเป้าหมายเดียวกันคือ “สุขภาพ” หรือ “สุขภาพะ” ที่หมายถึงภาวะแห่งความเป็นสุข

กระบวนการนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพนับเป็น 1 ใน 5 ของกลยุทธ์การสร้างเสริมสุขภาพแนวใหม่ที่ปรากฏใน “กฎบัตรออกตาวา” ได้ถูกนำมาบัญญัติไว้เพื่อนำไปสู่เป้าหมายสำคัญของสุขภาพ และ “สมัชชาสุขภาพ” เป็นเครื่องมือหนึ่งที่นำพาให้ทุกฝ่ายเข้ามาร่วมกันแก้ไขปัญหาด้วยกระบวนการนโยบายสาธารณะ ด้วยจิตแห่งความเป็นเพื่อน เป็นเครือข่ายกัน

“สมัชชาสุขภาพจังหวัด” เป็นอีกรูปแบบหนึ่งที่ยึดพื้นที่ระดับจังหวัดเป็นฐาน กำหนดและขับเคลื่อนประเด็นตามปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ โดยใช้กลไกในพื้นที่นั้น และมีจัดการกันเองตามต้นทุนที่มีอยู่ คำนี้ถูกเริ่มนำมาใช้ในปี 2556 อย่างไรก็ตามเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพสถานการณ์ปัญหาในปัจจุบัน กระบวนการนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมบนพื้นฐานทางปัญญา (Participatory Public Policy Process based on Wisdom: 4PW) ได้ถูกนำมาใช้เป็นการรวมสำหรับกระบวนการพัฒนาและขับเคลื่อน โดยมีประเด็นของจังหวัดเป็นตัวตั้ง และใช้เครื่องมือที่หลากหลายทั้ง สมัชชาสุขภาพ ธรรมนูญสุขภาพ การประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ และอื่น ๆ เป็นตัวตาม

เรื่องราวที่ถูกถ่ายทอดออกมาจาก “คนทำจริง” ต่อกระบวนการ “สมัชชาสุขภาพจังหวัด” ใน จังหวัดอุบลราชธานี ที่อยู่ในมือของท่าน ในขณะนี้ ได้นำเสนอผ่านเรื่องเล่าจากนักเขียนผู้มีประสบการณ์ ด้วยเจตนาเพื่อละทิ้งความเป็นวิชาการที่ขึงขังลงบ้าง แต่ทุกบรรทัดนั้น ได้ดำรงสาระทั้งระดับยุทธศาสตร์ ยุทธวิธีและยุทธศิลป์อย่างครบครัน สิ่งเหล่านี้ยังสามารถนำไปใช้เป็นตัวแบบในการทำงานเพื่อขับเคลื่อนกระบวนการนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพได้กับทุกพื้นที่ทุกระดับ เป็นเสมือนตำราที่สามารถเรียนรู้และนำไปต่อยอดในพื้นที่ของตนได้ โดยไม่ล้าสมัย

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ ขอขอบคุณทุกฝ่าย ที่ร่วมบรรจงสร้างสรรค์หนังสือเล่มนี้ และขอขอบคุณคนต้นเรื่องทุกท่าน ที่ได้ร่วมกันตราประวัติศาสตร์ที่สวยงามไว้กับสังคมไทย และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผู้อ่านจะได้รับอรรถรสทั้งเชิงลึกจากการถ่ายทอดและ สาระที่สอดแทรกอยู่ในตัวอักษรทุกตัว

นายแพทย์พลเดช ปิ่นประทีป
เลขาธิการคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ

สารบัญ

	หน้า
บทกวีหน้า	6
สมัชชาสุขภาพเมืองอุบล ต้นทางสำคัญก่อนนำไปสู่การขับเคลื่อนเรื่องเกษตรอินทรีย์	11
ชายัน...เห็นผลกักตุนนโยบายและขับเคลื่อนให้วงสังคมไปพร้อมกัน	22
ประกาศวาระ...อุบล ราชธานีแห่งเกษตรอินทรีย์	31
สู่ขาดคืออน บทบาทของภาคีเครือข่ายสำคัญ	37
บทเรียนรู้...ปัจจัยเงื่อนไขแห่งความสำเร็จ	66

บทกวีหน้า

“อุบลราชธานี” เป็นจังหวัดมีพื้นที่เหมาะสมต่อการทำ เกษตรกรรม

เพราะอุบลราชธานีมีที่ตั้งอยู่บน “แอ่งโคราช” ที่มีสันดินริมน้ำ ลานตะพักริมน้ำ แอ่งหรือที่ราบต่ำที่มีน้ำแช่ขังนานในฤดูฝน มีบริเวณที่เป็นเนินตะกอนรูปพัด เนินจากการไหลของธารลาวา และยังมีที่ลาดเชิงเขา ที่ลาดเชิงซ้อนตามแนวเทือกเขาอีกจำนวนมาก มีแม่น้ำหลัก 2 สาย คือ แม่น้ำมูล และแม่น้ำชี มีลำน้ำย่อย คือ ลำเซบก ลำโดมใหญ่ ลำโดมน้อย แม่น้ำสองสี แก่งสะพือ และยังมีแม่น้ำโขงเป็นแนวเขตกันจังหวัดอุบลราชธานีกับ สปป.ลาว

นอกจากนี้ อุบลราชธานียังอยู่ในเขตที่มีปริมาณน้ำฝนค่อนข้างสูง เมื่อเทียบกับปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยของจังหวัดอื่น ๆ

ด้วยความเหมาะสมทางสภาพภูมิศาสตร์ที่ได้กล่าวมาข้างต้น ทำให้อุบลราชธานีซึ่งมีพื้นที่กว้าง 16,113 ตร.กม. กลายเป็น “เมืองกสิกรรม” ที่มีพื้นที่เพาะปลูกมากถึง 5,549,799 ไร่

อย่างไรก็ตามพื้นที่กสิกรรมที่กว้างใหญ่ไพศาลนี้ ล้วนใช้สารเคมีในการผลิตอาหารป้อนสู่ตลาด

มีเพียงจุดเล็กๆ บนพื้นที่ 22,805 ไร่ หรือ 0.39 เปอร์เซ็นต์เท่านั้นที่เป็นพื้นที่ที่กสิกรรมไร้สารเคมี หรือพื้นที่ “เกษตรอินทรีย์” ที่แท้จริง ซึ่งถึงแม้จะเป็นพื้นที่อันน้อยนิดแต่ก็ถือเป็น “แผ่นดินที่สำคัญต่อมวลมนุษยชาติ” เนื่องจากเป็นพื้นที่ผลิตอาหารที่ปลอดภัยต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมอย่างแท้จริง

คนอุบลไม่ได้มองเรื่องเกษตรอินทรีย์แค่การทำมาหาเลี้ยงชีพ พวกเขาองลึกไปมากกว่านั้น และพวกเขาไม่ได้ทำกันเล่นๆ เพราะคนที่จะสามารถทำเกษตรอินทรีย์ได้ จะต้องอาศัยหัวใจที่ซื่อสัตย์ มีคุณธรรม มีอุดมการณ์และมีความอดทน...

คุณพรณี เสมอภาค Project Director “โครงการเสริมสร้างศักยภาพเกษตรกรด้านเกษตรอินทรีย์ เพื่อความมั่นคงทางอาหารและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ” หรือ EFFU ผู้ซึ่งคลุกคลีอยู่กับประเด็นเกษตรอินทรีย์ และทำงานร่วมกับเกษตรกรที่มีหัวใจอินทรีย์มานาน ได้กล่าวถึงการทำเกษตรอินทรีย์ไว้อย่างน่าสนใจว่า “การทำเกษตรอินทรีย์ไม่ใช่แค่การเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์หรือดำรงชีพ แต่เป็นการบ่มเพาะคุณค่าความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์และเป็นการทำสัมมาชีพ เพราะว่า 1.คนทำเกษตรอินทรีย์จะคำนึงถึงชีวิตคนอื่น คำนึงถึงสุขภาพของทุกชีวิต คำนึงถึงสุขภาพของดิน 2.คนทำเกษตรอินทรีย์จะคิดเรื่องความหลากหลายในระบบนิเวศ การอยู่อย่างเกื้อกูลและสมดุล 3. คนทำเกษตรอินทรีย์จะคิดเรื่องความเป็นธรรมจากกระบวนการผลิตที่ปลอดภัย ที่ผู้ปลูก ผู้กิน และสังคมควรได้รับ 4.คนทำเกษตรอินทรีย์จะใส่ใจและเคารพธรรมชาติ”

จากคำกล่าวนี้สรุปได้ว่า...

เกษตรกรผู้ทำเกษตรอินทรีย์คือผู้ที่ประกอบสัมมาชีพ

ที่มีคุณค่า พวกเขาสร้าง “ครัวที่ปลอดภัยต่อมนุษย์และโลก” โดยคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับผู้บริโภค ดิน สิ่งแวดล้อม และธรรมชาติ ดังนั้นเขาจึงซื้อสัตย์ต่อการทำหน้าที่ในการผลิตสินค้าอินทรีย์ที่ไร้อาเคมีเป็นอย่างมาก

ในจังหวัดอุบลราชธานีมีเครือข่ายเกษตรกรหัวใจอินทรีย์มากมายทั่วทั้งจังหวัด และมีตลาดที่รองรับการจำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์ 6 แห่ง ได้แก่ ตลาดบุญนิยม (วันอาทิตย์, วันพุธ) ตลาดนัดสีเขียวโรงพยาบาลสรรพสิทธิประสงค์อุบลราชธานี (วันอังคาร, วันพฤหัสบดี) ตลาดนัดสีเขียวโรงพยาบาล 50 พรรษา (วันพฤหัสบดี) ตลาดนัดสีเขียวกินสบายใจ (วันเสาร์) ตลาดนัดสีเขียวกินสบายใจ สัจจกร (สัจจกรตามสถานการณ์) และล่าสุด ตลาดนัดสีเขียวโรงพยาบาลศูนย์มะเร็ิงอุบลราชธานี (วันจันทร์ เริ่มเดือนกุมภาพันธ์ 2559)

เครือข่ายเกษตรกรอินทรีย์ที่นี้มีความเข้มแข็งมาก พวกเขาให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนประเด็นเกษตรอินทรีย์อย่างต่อเนื่อง โดยได้รับการสนับสนุนจากผู้หลักผู้ใหญ่ในจังหวัด ทั้งผู้ว่าราชการจังหวัด และนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด ขณะที่หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องก็ให้ความร่วมมือกับเครือข่ายเกษตรกรอินทรีย์เป็นอย่างดี พวกเขามีจังหวะการก้าวเดินที่น่าสนใจ “การเริ่มต้นเขวี้ยงก้อนหินลงสู่ผืนน้ำ ได้สร้างแรงกระเพื่อมอย่างต่อเนื่อง” พวกเขาเริ่มจากการตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องนี้ร่วมกัน แล้วจับมือกันผลักดันจนเกิดการประกาศวาระของจังหวัด

“อุบล.....ราชธานีแห่งเกษตรอินทรีย์” คือวาระที่เกิดขึ้นจากมติที่ได้จากเวทีสมัชชาสุขภาพจังหวัด เป้าหมายที่สำคัญของวาระนี้ก็คือ การเพิ่มพื้นที่เกษตรอินทรีย์เป็น 1 % ภายในปี 2564

...ซึ่งเป้าหมายนี้มีนัยยะสำคัญที่ซ่อนไว้คือ “การลดพื้นที่
ตกค้างของสารพิษในผลผลิตทางการเกษตร ที่อาจส่งผลกระทบต่อ
ไปสู่สุขภาพของประชาชนและสิ่งแวดล้อม”

และนี่คือความห่วงใยที่เกิดจาก “คนหัวใจอินทรีย์”

ในวันนี้พวกเขาได้ร่วมมือกันทำเรื่องยิ่งใหญ่ เพื่อสร้าง
แรงกระเพื่อมให้คนในสังคมหันมาสนใจ “เกษตรอินทรีย์”
กันมากขึ้น เพราะพวกเขาเชื่อมั่นว่า...

*“สุขภาพที่ดี ต้องมาจากอาหารที่ดีและสิ่งแวดล้อมที่ดี
ซึ่งการทำเกษตรไร้สารเคมี หรือเกษตรอินทรีย์ คือสิ่งที่ตอบโจทย์”*

สมาธิสุขภาพมืออุบล
ต้นทางสำคัญก่อนนำไปสู่การขับเคลื่อนเรื่องเกษตรอินทรีย์

๐ เส้นทางสมัชชาสุขภาพจังหวัดอุบลราชธานี

จากการเล่าเรื่องราวความเป็นมาของเส้นทางสมัชชาสุขภาพจังหวัดอุบลราชธานี โดยทีมเลขานุการกิจสมัชชาสุขภาพจังหวัดอุบลราชธานี ประกอบด้วยคุณจงกลณี ศิริวัฒน์ ผู้จัดการมูลนิธิประชาสังคมจังหวัดอุบลราชธานี คุณวิชิต พุ่มจันทร์ หัวหน้าฝ่ายสาธารณสุขมูลฐานและระบบสุขภาพประชาชน สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานี และ คุณรพีพันธ์ ยืนยาว คณะทำงานสื่อมูลนิธิประชาสังคมอุบลราชธานี พบว่าการขับเคลื่อนวาระ “อุบล...ราชธานี แห่งเกษตรอินทรีย์” มีเรื่องราวจุดเริ่มต้นที่ยาวนานผ่านหลายยุคหลายสมัย แต่ละยุคก็มีจุดที่น่าสนใจแตกต่างกัน โดยแต่เดิมทีเกษตรกรชาวอุบลราชธานีที่มีหัวใจอินทรีย์ จะไม่มีการเกาะกลุ่มขับเคลื่อนเรื่องเกษตรอินทรีย์ในระดับจังหวัด แต่จะมีการรวมกลุ่มกันเป็นเครือข่ายกระจายตัวอยู่ทั่วจังหวัดอุบลเพื่อขับเคลื่อนงานเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มตนเอง โดยใช้ชื่อเรียกที่แตกต่างกัน เช่น เกษตรปลอดภัย อาหารปลอดภัย เกษตรที่เอื้อต่อสุขภาพ หรือชุมชนเกษตรอินทรีย์ ส่วนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและภาคประชาสังคมก็จะทำงานแบบแยกส่วน ไม่มีการบูรณาการงานร่วมกัน ต่างคนต่าง

ขับเคลื่อนงานเกษตรอินทรีย์ของตัวเอง จนกระทั่งมีการขับเคลื่อนเรื่อง
พ.ร.บ.สุขภาพ ในปี 2543 ซึ่งนับว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการขับเคลื่อน
เรื่องสมัชชาสุขภาพพระยะแรกในจังหวัดอุบล โดยการขับเคลื่อนจะ
แบ่งเป็นระยะต่าง ๆ ดังนี้

ระยะที่ 1 ปี 2543 – 2545 เป็นยุคของการก่อเกิดสมัชชา
มีการแต่งตั้งคณะทำงาน และมีการเชิญชวนประชาชนขับเคลื่อนเรื่อง
พ.ร.บ.สุขภาพ ทำให้พบว่าคนอุบลสนใจประเด็น “*อาหารปลอดภัย*”
มากเป็นพิเศษ

ระยะที่ 2 ปี 2546 – 2549 เป็นยุคแห่งการ “*โศกเศร้า*” โดยมี
การนำแนวคิดสมัชชามาพูดคุยกับชาวบ้านเพื่อทำความเข้าใจ และ
พูดคุยเรื่องการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ให้กับชาวบ้าน โดยมีประเด็น
ที่น่าสนใจ ได้แก่ ประเด็นอาหารปลอดภัย สถานบริการด้านสุขภาพ
ใกล้บ้านใกล้ใจ คนปลูกอยู่ได้คนซื้อปลอดภัย และประเด็นตลาดสด
น่าซื้อ ซึ่งประเด็นเหล่านี้ล้วนสอดคล้องกับการขับเคลื่อนสมัชชา
สุขภาพแห่งชาติปี 2546 ที่ชูประเด็น “*เกษตรที่เอื้อต่อสุขภาพและ
อาหารปลอดภัย*”

ต่อมา ในปี 2547 จังหวัดอุบลราชธานี ได้มีการปรับปรุง
คณะทำงานสมัชชาสุขภาพจังหวัดอุบลราชธานี โดยการแบ่งคณะทำงาน
ออกเป็น 2 ส่วน คือคณะทำงานกลาง ซึ่งประกอบไปด้วยทีม
เจ้าหน้าที่ประชาสังคมกับอาสาสมัครจากภาคีเครือข่ายต่าง ๆ และ
คณะทำงานในระดับพื้นที่ ซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หรือเป็นผู้ที่
ทำงาน หรืออาศัยอยู่ในพื้นที่เป้าหมายของการจัดเวทีสมัชชาสุขภาพ
จังหวัดอุบลราชธานี

จากนั้นจึงได้จัดเวทีสมัชชาสุขภาพเฉพาะพื้นที่ ในรูปแบบ

เวทีสานเสวนา ประเด็น “เกษตรที่เอื้อต่อสุขภาพและอาหารปลอดภัย” โดยมีผู้เข้าร่วมเวทีจากทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคการเมือง ท้องถิ่น ภาควิชาการ ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม ซึ่งผู้เข้าร่วมเวทีต่างก็พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างสมานฉันท์และเท่าเทียมกัน เพื่อร่วมกันหาทางออกหรือหาแนวทางในการพัฒนาที่ได้รับการยอมรับจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยไม่มีการออกคำสั่งหรือยึดเดียดให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ปฏิบัติ

ส่วนการเผยแพร่ข้อมูลสู่ประชาชนที่ไม่ได้เข้าร่วมเวที คณะทำงานได้มีการประสานเชื่อมโยงสื่อมวลชนในพื้นที่หลากหลายแขนงทั้งสถานีวิทยุ เคเบิลทีวี และหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ให้ช่วยเผยแพร่เนื้อหาในเวทีสัมมนาเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นมากที่สุด และเพื่อเป็นการผลักดันข้อเสนอสู่การปฏิบัติต่อไป

การจัดเวทีสัมมนาสุขภาพเฉพาะประเด็นในครั้งนี้ได้นำไปสู่การเชื่อมโยงประเด็นเข้ากับนโยบายระดับจังหวัด เช่น ประเด็น “คนปลูกอยู่ได้ คนซื้อปลอดภัย ทำได้หรือไม่?” เชื่อมโยงกับนโยบายเกษตรอินทรีย์ ประเด็นอาหารปลอดภัยเชื่อมโยงกับนโยบาย Clean food good test ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด และนโยบายตลาดสดน่าซื้อ อาหารปลอดภัย เชื่อมโยงกับนโยบายของเทศบาลนครอุบลราชธานี สัมมนาสุขภาพเฉพาะพื้นที่ จึงกลายเป็นกระบวนการที่ช่วยกระตุ้นให้คนอุบลหันมาสนใจประเด็นเกษตรที่เอื้อต่อสุขภาพและอาหารปลอดภัยมากขึ้น ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการให้ความสำคัญต่อประเด็นเกษตรอินทรีย์ อีกทั้งยังเป็นจุดเริ่มต้นของการเปิดพื้นที่ให้ภาคีเครือข่ายได้มาพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน ซึ่งจะนำไปสู่การสานงานเสริมพลังกันในอนาคต

ระยะที่ 3 ปี 2550 - 2554 เป็นยุคแห่งการขับเคลื่อนสมัชชาเชิงประเด็น โดยระยะนี้คณะทำงานจะเริ่มมีความเข้าใจสมัชชาสุขภาพมากขึ้น และมีการทำสมัชชาสุขภาพเชิงประเด็นในพื้นที่ตามกระบวนการของสมัชชาสุขภาพ โดยเริ่มตั้งแต่การประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ/ท้องถิ่น ภาควิชาการ และภาคประชาชน/ประชาสังคม เพื่อทำบันทึกความร่วมมือ (MOU) ในการขับเคลื่อนงานสมัชชาสุขภาพจังหวัดอุบลราชธานี มีการคัดเลือกพื้นที่และประเด็นในการจัดสมัชชาสุขภาพ จนได้ประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ การพัฒนาพื้นที่ชุมชนริมน้ำ การพัฒนาเด็กและเยาวชนตำบลปทุม การพัฒนาคุณภาพชีวิตคนไร้รัฐไร้สัญชาติ อำเภอบุญทริก การพัฒนาเด็กและเยาวชนบ้านผับแล้ง อำเภอสำโรง การสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการศูนย์แพทย์ชุมชนวัดใต้ และประเด็นสาธารณสุขในระดับจังหวัด ได้แก่ การพัฒนาเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี หลังจากนั้นทีมวิชาการของคณะทำงานสมัชชาสุขภาพจังหวัดก็ได้เริ่มเก็บข้อมูลร่วมกับอาสาสมัครในพื้นที่ โดยการลงพื้นที่และจัดเวทีระดมความคิดเห็น ก่อนที่จะวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำไปเสนอในเวทีพัฒนานโยบาย จนได้เป็นร่างข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อหาฉันทามติ ก่อนที่จะผลักดันข้อเสนอเชิงนโยบายเข้าสู่แผนการทำงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับพื้นที่ และระดับจังหวัด และจัดทำบันทึกความร่วมมือ (MOU) เพื่อร่วมกันดำเนินงานตามข้อเสนอเชิงนโยบายต่อไป

ระยะที่ 4 ปี 2555 – 2556 ระยะนี้มีความสำคัญมากเป็นพิเศษ เพราะเป็นช่วงที่มีการขับเคลื่อนสมัชชาสุขภาพจังหวัดตามกระบวนการสมัชชาสุขภาพจังหวัดอย่างเต็มรูปแบบ โดยที่ผ่านมาจะเป็นการขับเคลื่อนสมัชชาเชิงประเด็นและเชิงพื้นที่ แต่ในระยะนี้จะมีการขับเคลื่อนในเชิงภาพรวมทั้งจังหวัด เพื่อเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วน

ได้ร่วมเรียนรู้กระบวนการพัฒนานโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วม
ด้วยกัน

ความพิเศษของระยะนี้คือได้มีการจัดตั้ง นพ.สุพร ลอยหา
นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด ขึ้นเป็นประธานคณะกรรมการบริหาร
และจัดสมัชชาสุขภาพจังหวัดอุบลราชธานี และมีการเพิ่มเติม
คณะทำงานเพื่อเสริมพลังการทำงาน ก่อนที่จะมีการเดินหน้า
การขับเคลื่อนงานอย่างเข้มข้นและเต็มรูปแบบ โดยเริ่มต้นด้วยการ
“หาประเด็น”

การหาประเด็นเพื่อนำไปสู่การหาฉันทามติสมัชชาสุขภาพ
จังหวัดอุบลราชธานี เริ่มต้นในปี 2555 มีที่มาจาก 4 แนวทาง คือ
1) สถานการณ์ปัญหาของจังหวัด 2) ประเด็นที่คณะทำงานเสนอ
และหารือร่วมกัน 3) การเสนอโดยผู้ได้รับผลกระทบจากนโยบายรัฐ
และ 4) ประเด็นจาก พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ หรือ สมัชชาสุขภาพ
แห่งชาติ ต่อมาในปี 2556 ปรับเปลี่ยนใหม่เป็นมาจาก 1) มติสมัชชา
สุขภาพแห่งชาติ 2) ข้อมูลหมู่บ้านจัดการสุขภาพ 3) ข้อมูลสรุป
ความเห็นจากเวทีปฏิรูปประเทศไทยปฏิรูปอุบลราชธานี 4) ข้อเสนอ
ของภาคีเครือข่ายสมัชชาสุขภาพจังหวัดอุบลราชธานี โดยให้เครือข่าย
ได้นำเสนอประเด็นนโยบายให้ที่ประชุมคณะกรรมการจัดสุขภาพ
จังหวัด ที่เรียกว่า คจ.สจ.เป็นผู้พิจารณาคัดเลือกและเรียงลำดับ
ความสำคัญ ซึ่งในปี 2556 มีการเสนอจากเครือข่าย 21 กว่าประเด็น
คณะกรรมการได้พิจารณากลับกรองโดยใช้เครื่องมือในการตรวจสอบ
ประเด็น เช่น ความสำคัญ ความเป็นไปได้ ความรุนแรงประเด็น
เป็นต้น จนเหลือทั้งหมด 6 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นเกษตรอินทรีย์
ประเด็นการจัดการขยะและสิ่งปฏิกูล ประเด็นพัฒนาเด็ก เยาวชน
และครอบครัว ประเด็นการจัดการศึกษา ประเด็นการจัดการแม่น้ำมูล

และ ประเด็นการจัดการอุบัติเหตุ และสุดท้ายมีประเด็นที่เข้าสู่กระบวนการพัฒนาและขับเคลื่อนนโยบายผ่านสมัชชาสุขภาพจังหวัด จำนวน 4 ประเด็น ได้แก่ เกษตรอินทรีย์ การจัดการขยะและสิ่งปฏิกูล การพัฒนาเด็กเยาวชนและครอบครัว และการจัดการศึกษา สำหรับอีก 2 ประเด็นพิจารณาพร้อมกันแล้วเห็นว่าสามารถใช้ช่องทางอื่นที่เหมาะสมกว่าได้อยู่แล้ว

ขั้นตอนต่อไปของขับเคลื่อนก็คือการนำทั้ง 4 ประเด็นนี้เข้าสู่ขั้นตอนการทำประชาพิจารณ์เพื่อสอบถามผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียว่ามีความคิดเห็นต่อประเด็นดังกล่าวอย่างไร โดยเชิญแต่ละภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมาเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นในเวทีประชาพิจารณ์ จากนั้นทีมวิชาการก็จะนำข้อเสนอแนะที่ได้จากเวทีมาพัฒนาร่างข้อเสนอในแต่ละประเด็น ก่อนที่จะนำร่างข้อเสนอนั้นมาหาฉันทามติในเวทีสมัชชาสุขภาพจังหวัดอุบลที่จัดขึ้นในวันที่ 21-22 พฤศจิกายน 2556 ณ ศูนย์การประชุมมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

บรรยากาศภายในงานนอกจากจะมีการหาฉันทามติร่วมกันในประเด็นต่าง ๆ แล้ว ยังมีการจัดนิทรรศการหมู่บ้านจัดการสุขภาพกว่า 25 บูธ มีการจัดเวทีย่อยในประเด็นเกษตรอินทรีย์ และถ่ายทอดสดบรรยากาศงาน

เมื่อเวทีสมัชชาสุขภาพจังหวัดอุบลราชธานีสามารถหาฉันทามติร่วมกันได้ครบทั้ง 4 ประเด็นแล้ว คณะกรรมการจัดสมัชชาสุขภาพจังหวัดอุบลราชธานี ก็ได้ประกาศเจตนารมณ์การขับเคลื่อนมติสมัชชาสุขภาพจังหวัดอุบลราชธานี เพื่อนำไปสู่ “อุบลราชธานี จัดการตนเองสู่สังคมสุขภาวะ” ใน ๑ ทศวรรษข้างหน้า ในวันที่ 22 พฤศจิกายน 2556 โดยมีใจความสำคัญว่า จังหวัดอุบลราชธานี จะมุ่งสู่ “เมืองแห่งการเรียนรู้” มุ่งสู่ “เมือง

ชุมชนเข้มแข็ง ครอบครัวเข้มแข็ง มุ่งสู่ “ราชธานีแห่งการเกษตรอินทรีย์” และมุ่งสู่ “เมืองปลอดภัย” เพื่อความอยู่เย็นเป็นสุขของคนอุบลราชธานี...

นอกจากนี้ยังมีการกล่าวคำพญา **สมัชชาสุขภาพจังหวัดอุบลราชธานี ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2556** เป็นภาษาอีสาน ดังนี้

การศึกษาสิปาส่าง	คนอุบลให้สุขทั่ว
หมู่เด็กน้อยชุมชนเฮา	ฮ่วมกันเฮียนฮู้แท้ ตามฮึดเค้า แต่เดิม
เกษตรอินทรีย์อุบลนั้น	ช่อยกันเฮ็ดสิบสานแน่น
อันขยะมูลฝอยฮั้น	พากันเมียนมัดไว้จัดการได้สิเป็นคุณ
ขออุบลฯของเฮาหนี	สู่สังคมสุขภาวะ มีความสุขกันทั่ว หน้า
สามัคคีกันไว้	ว่าเฮาหนี คนอุบลฯ

หลังจากที่มีการประกาศเจตนารมย์ นพ.สุรพร ลอยหา ได้มีแนวคิดที่ว่า งานสมัชชาสุขภาพคืองานแก้ไขปัญหาชาวบ้าน ซึ่งเกี่ยวเนื่องและเชื่อมโยงเป็นเนื้อเดียวกันกับงานขององค์กร จึงได้จัดตั้งฝ่าย “สาธารณสุขมูลฐานและระบบสุขภาพประชาชน” ขึ้นเป็นหนึ่งในหน่วยงานของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานี เพื่อเป็นตัวหลักในการขับเคลื่อนงานสมัชชาสุขภาพจังหวัด และเชื่อมงานกับเพื่อนภาคีในอุบลราชธานี

พัฒนาการการขับเคลื่อนประเด็นเกษตรอินทรีย์

ก่อนหน้าที่ประเด็นเกษตรอินทรีย์จะถูกผลักดันให้เป็นประเด็น
สมัชชาสุขภาพจังหวัดนั้น พบว่ามีความเคลื่อนไหวในประเด็นเกษตร
อินทรีย์มานานพอสมควรแล้ว แต่ยังมีลักษณะแยกกันคิด แยกกันทำ
และใช้ชื่อการขับเคลื่อนที่แตกต่างกันไป เช่น เกษตรปลอดภัย
อาหารปลอดภัย เกษตรที่เอื้อต่อสุขภาพ ชุมชนเกษตรอินทรีย์ ฯลฯ
ทั้งโดยหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น เกษตรจังหวัด สหกรณ์จังหวัด
พาณิชย์จังหวัด สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด และภาคประชาชน
ที่รวมกลุ่มกันเป็นเครือข่าย หรือที่ทำเป็นรายย่อย จนกระทั่ง จังหวัด
อุบลราชธานีได้เข้าร่วมในกระบวนการเคลื่อนไหวจัดทำ พ.ร.บ.สุขภาพ
แห่งชาติ ซึ่งในเนื้อหาการพิจารณาร่าง พ.ร.บ.สุขภาพฯ พบว่า
คนอุบลให้ความสำคัญกับประเด็นอาหารปลอดภัยเป็นพิเศษ

ต่อมาส่วนกลางได้มีการจัดสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2546
ว่าด้วยเกษตรที่เอื้อต่อสุขภาพและอาหารปลอดภัย โดยสำนักงาน
ปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ(สปรส.) ร่วมกับเครือข่ายสมัชชาสุขภาพ
ทั่วประเทศ ส่งผลให้เกิดความตื่นตัวในเรื่องนี้กันอย่างกว้างขวาง
โดยจังหวัดอุบลราชธานีได้มีการขับเคลื่อนต่อด้วยการจัดสมัชชาสุขภาพ
เฉพาะพื้นที่ว่าด้วยเกษตรปลอดภัยอาหารปลอดภัย จนในปี 2547
ได้ข้อเสนอที่นำไปสู่การเชื่อมโยงระดับนโยบายที่ชัดเจน เช่น ประเด็น

“คนปลูกอยู่ได้ คนซื้อปลอดภัย ทำได้หรือไม่?” ได้มีการเชื่อมโยงกับนโยบายเกษตรอินทรีย์ของจังหวัดอุบลราชธานี ประเด็นอาหารปลอดภัยเชื่อมโยงกับนโยบาย Clean food good test ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดและนโยบายตลาดสดนำซื้ออาหารปลอดภัยของเทศบาลนครอุบลราชธานี เป็นต้น และที่เป็นกระแสอย่างกว้างขวางเมื่อปี 2554 ประเด็นเกษตรอินทรีย์ถูกหยิบยกมาเป็นประเด็นสาธารณะของจังหวัดอุบลราชธานีอีกครั้ง ในเวทีสมัชชาปฏิรูประดับจังหวัดครั้งนี้เป็นโอกาสที่คนอุบลได้มาร่วมกันกำหนดทิศทางการพัฒนาจังหวัดอย่างยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับ 5 ประเด็นหลัก คือ 1.สุขภาพ 2.เกษตร 3.สังคม 4.เศรษฐกิจ และ 5.สังคม และประเด็นเกษตรอินทรีย์ได้ถูกนำมาขับเคลื่อนต่อด้วยการจัดเวทีใหญ่ “เวทีปฏิรูปประเทศไทย ปฏิรูปอุบล ฮ่วมเฮ็ด ฮ่วมสร้าง อนาคตเมืองอุบล และนี่เองที่เป็นแรงผลักดันสำคัญทำให้ประเด็นเกษตรอินทรีย์กลายเป็นกระแสหลักของเมืองอุบล เป็นต้นกำเนิดของความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง สะท้อนภาพของการอภิบาลระบบสุขภาพแนวใหม่ที่ไม่ใช่อยู่ในมือรัฐเท่านั้น แต่คือการประสานพลังกันระหว่างทุกคน ทุกเครือข่ายและองค์กร ผ่านการมองอนาคตโดยคนอุบล เพื่อเมืองอุบลอย่างแท้จริง

ขายัน...เห็นผสักตันหัยบาย
แสะเคสื้อนหิวสังคมาไปพร้อมกัน

การพัฒนานโยบายประเด็นเกษตรอินทรีย์ตั้งแต่ปี 2556 ให้ความสำคัญกับ 2 แนวทางสำคัญ คือ การมุ่งผลักดันในพากฝั่ง นโยบายโดยใช้ช่องทางสมาชิกสุขภาพ พร้อม ๆ กับสร้างกระแส ความเคลื่อนไหวในทางสังคมในรูปแบบต่าง ๆ ต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ ในการทำงานให้เกิดการสานพลังกันระหว่างอำนาจ 3 ฝ่าย คือ การใช้อำนาจทางปัญญาสร้างความรู้ทางวิชาการมาเป็นพื้นฐาน ของการออกแบบระบบและพัฒนาเป็นข้อเสนอที่ใช้ได้จริง เชื่อมกับ อำนาจสังคมคือกระแสความต้องการและแรงสนับสนุนของ ประชาชน ผลักดันไปยังอำนาจรัฐผู้กำหนดนโยบายระดับจังหวัด ประเด็นเกษตรอินทรีย์จะได้รับการประกาศเป็นนโยบายจังหวัด ก็เพราะอาศัยกลไก กระบวนการต่าง ๆ มากมาย ไม่ใช่เฉพาะสมาชิก สุขภาพจังหวัดเท่านั้น ปัจจัยเอื้อและแรงสนับสนุนสำคัญ ๆ ที่ควร กล่าวถึงในช่วงพัฒนานโยบายที่เรียกกันว่า **ขาขึ้น** คือ

o “เวทีปฏิรูประดับประเทศ” หนุนกระแสเกษตรอินทรีย์

ประเด็น “เกษตรอินทรีย์” เป็นประเด็นที่คนอุบลตื่นตัว กันมานานพอสมควรตั้งแต่ช่วงที่มีการจัดเวทีสมาชิกสุขภาพเฉพาะ พื้นที่ ในประเด็น “เกษตรที่เอื้อต่อสุขภาพและอาหารปลอดภัย”

ในปี 2547 ซึ่งเป็นประเด็นที่สืบเนื่องมาจากการขับเคลื่อนสุขภาพ
สุขภาพแห่งชาติ จนกระทั่งมีการบรรจุประเด็นเกษตรอินทรีย์ลงไป
ในมติสมัชชาสุขภาพจังหวัดอุบลราชธานี และมีการประกาศเจตนารมย์
การขับเคลื่อนประเด็นต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงประเด็นเกษตรอินทรีย์
ในปลายปี 2556 ตามที่ได้กล่าวมาข้างต้น

แต่นอกจากเวทีสมัชชาสุขภาพแล้ว ยังมี “เวทีปฏิรูป
ระดับประเทศ” ที่ได้ให้ความสำคัญกับประเด็นนี้เช่นกัน โดยในปี
2555 ที่ผ่านมามีประเทศไทยได้มีการจัดเวทีปฏิรูประดับประเทศ
ครั้งที่ 2 ซึ่งได้มีข้อเสนอเกิดขึ้นในเวที 6 ประเด็น โดยมีประเด็นการ
ปฏิรูประบบเกษตรกรรมเป็น 1 ใน 6 ประเด็นนั้น ทำให้หลายพื้นที่
เริ่มให้ความสำคัญกับเรื่องนี้มากขึ้น โดยจังหวัดอุบลราชธานีก็ได้จัด
เวทีรับฟังความคิดเห็นต่อข้อเสนอทั้ง 6 ประเด็น ในวันที่ 25 มีนาคม
2555 เพื่อร่วมกันวางแผนการขับเคลื่อนงานในประเด็นต่าง ๆ และ
ในวันที่ 18 กรกฎาคม 2555 จังหวัดอุบลราชธานีก็ได้จัดเวทีนี้อีกครั้ง
เพื่อให้ประชาชนเกิดความเข้าใจและเห็นความสำคัญในการปฏิรูป
ประเทศ โดยในเวทีนี้ได้มีการแบ่งประเด็นเพื่อรวบรวมความคิดเห็น
จากผู้เข้าร่วมเวทีในการกำหนดทิศทางการพัฒนาของจังหวัด
อุบลราชธานีแบบยั่งยืน 5 ประเด็น คือ 1.สุขภาพ 2.เกษตร 3.สังคม
4.เศรษฐกิจ 5.ทรัพยากร จากเวทีนี้ได้ทำให้อาณาเขตการทำงานที่มาร่วมกัน
จับมือเพื่อขับเคลื่อนเรื่องนี้ มองเห็นความต้องการของประชาชน
ในประเด็นเกษตรมากยิ่งขึ้น จนกระทั่งปี 2556 ที่ผ่านมามีจังหวัด
อุบลราชธานีได้มีการจัด “เวทีปฏิรูปประเทศไทย ปฏิรูปอุบล ร่วมเสียด
ร่วมสร้างอนาคตเมืองอุบลในปี 2565” ขึ้นโดยมูลนิธิประชาสังคม
จังหวัดอุบลราชธานี และภาคีเครือข่าย ในวันที่ 5 มิถุนายน 2556
ณ หอประชุมไพรพะยอม มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี โดยได้มี
การเสวนาในหัวข้อ “เกษตรอินทรีย์จะก้าวผ่านวิกฤติและโอกาส

ทางการตลาดได้อย่างไร?” จากการเสวนาในครั้งนี้ ได้ทำให้เห็นภาพรวมสถานการณ์เกษตรอินทรีย์ในจังหวัดอุบลราชธานีว่า ยังไม่ค่อยมีคนสนใจทำเกษตรอินทรีย์เท่าไรนัก

“คนส่วนใหญ่ไม่ทำเกษตรอินทรีย์เพราะทำยาก ต้องใช้เวลามาก คนทำได้ต้องเปลี่ยนความคิดจากกระแสหลักของคนส่วนใหญ่ และจะเป็นไปได้มากขึ้น หากฝ่ายวิชาการและรัฐสนับสนุนอย่างจริงจัง และการจดทะเบียนเกษตรอินทรีย์ต้องเป็นไปได้โดยง่ายด้วย” นายปิยทัศน์ ทัศนียม เครือข่ายกสิกรรมไร้สารอำเภอสำโรง กล่าว

“เกษตรกรยังทำเกษตรอินทรีย์จำนวนน้อย ที่อุบลฯ มีประมาณ 20,000 ไร่เท่านั้น การทำเกษตรอินทรีย์เป็นเรื่องยาก หากทำในระดับปลอดภัยจะง่ายกว่าคือใช้สารเคมีเท่าที่จำเป็นและเก็บผลผลิตในระยะที่ปลอดภัย ทางจังหวัดยินดีสนับสนุนแต่คงต้องค่อยเป็นค่อยไป” นายอุดร ชมาฤกษ์ เกษตรจังหวัดอุบลราชธานี กล่าว

“การทำเกษตรอินทรีย์ เป็นเรื่องที่ยากต้องค่อยเป็นค่อยไป น่าจะเริ่มจากในระดับปลอดภัยก่อน ในทางการตลาดต้องดูความต้องการว่าผู้บริโภคชอบกินอะไร อะไรที่ขายได้ อะไรที่คนกลัว จับจุดให้ได้ และอินทรีย์ทำยากกว่าเคมีต้องราคาแพงกว่าจึงจะคุ้มค่า เสนอให้เริ่มที่ร้านอาหารซื้อแต่ผักปลอดภัย ทำตลาดที่โรงพยาบาล โรงเรียนก่อน ทางหอการค้าอุบลเคยเสนอเรื่องเกษตรอินทรีย์กับทางจังหวัดไปแล้วแต่ยังไม่มีการตอบรับกลับมา” นายสมชาติ พงคพนาไกร รองประธานหอการค้าจังหวัดอุบลราชธานี กล่าว

“เกษตรอินทรีย์ไม่ได้วิกฤติเหมือนหัวข้อเรื่อง มีการเติบโตปีละ 20-30% ทั้งในและต่างประเทศ ขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ห้างต่าง ๆ ไม่พอขาย แต่ที่วิกฤติคือนโยบายของภาครัฐ ไม่มีนโยบายที่ชัดเจน

อาจเป็นเพราะผลประโยชน์การค้าของสารเคมีที่มีมากมายมหาศาล แต่ถ้าผู้นำเอาจริงเช่น ผู้ว่าราชการจังหวัดสุรินทร์ทำให้เป็นเมืองเกษตรอินทรีย์ส่วนราชการชาวบ้านก็ทำตามเป็นจริงได้ คนอุบลราชธานี มีต้นทุนทางความรู้ด้านการทำเกษตรอินทรีย์อยู่มากมายหากทางราชการหนุนจะไปได้ แต่ต้องเริ่มต้นด้วยสร้างความเข้มแข็ง ศรัทธา ให้ผู้ที่ทำอยู่แล้วขยายวงแลกเปลี่ยนไปเรื่อย ๆ” นายอุบล อยู่หว่า เครือข่ายเกษตรกรรมทางเลือกจังหวัดยโสธร กล่าว

“ยุทธศาสตร์จังหวัดเน้นเรื่องข้าวหอมมะลิ การท่องเที่ยว การค้าชายแดน ไม่มีเรื่องเกษตรอินทรีย์โดยตรง การที่บอกว่ามีการเติบโตมีความต้องการมาก ห้างไม่พอขายนั้นก็มีความว่าแล้วทำไม คนยังปลูกน้อย จาก 4 ล้านไร่ปลูกเพียง 2 หมื่นไร่ เป็นเรื่องน่าคิด ส่วนตัวคิดว่าเป็นเรื่องยาก แต่ถ้าในระดับปลอดภัยก็มีโอกาสเป็นไปได้” นายวิสิษฐ มณีวรรณ หัวหน้ากลุ่มยุทธศาสตร์การพัฒนাজังหวัดฯ กล่าว

“ทุกวันนี้คนดูแลสุขภาพตัวเองมากขึ้น ท้อปซูเปอร์มาร์เก็ตพยายามตอบสนองความต้องการของลูกค้ากลุ่มนี้ซึ่งมีมากขึ้นเรื่อย ๆ และพยายามจะนำสินค้าที่ผลิตโดยคนอุบลฯ เอง แต่ที่ผ่านก็ยังมีความน้อยไม่เพียงพอต่อความต้องการ หากเกษตรกรที่ปลูกพืชแบบปลอดภัยสารพิษสนใจสามารถติดต่อได้ที่ท้อปซูเปอร์มาร์เก็ตห้างเซ็นทรัล อุบลฯ ได้ ทางห้างยินดีสนับสนุน” นายทศพล เมืองชินบัญชา ผู้จัดการบริษัทท้อปซูเปอร์มาร์เก็ตจำกัด สาขาอุบลราชธานี กล่าว

ทั้งหมดนี้คือความคิดเห็นส่วนหนึ่งที่เกิดขึ้นใน “เวทีปฏิรูปประเทศไทย ปฏิรูปอุบล ร่วมแฮ็ด ร่วมสร้างอนาคตเมืองอุบล ในปี 2565” ซึ่งได้ทำให้ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง มองเห็นภาพสถานการณ์ปัจจุบัน ในประเด็นเกษตรอินทรีย์ร่วมกัน อันจะนำไปสู่การหาแนวทาง

การแก้ไขปัญหาต่างๆ ในอนาคต

และนี่ก็คือกิจกรรมสำคัญที่ช่วยหนุนนำประเด็นเกษตรอินทรีย์ให้กลายเป็นกระแสในจังหวัดอุบลราชธานี

๐ สามประสาน...ภาคีหนุนงานสานพลัง

การขับเคลื่อนงานสมัชชชาสุขภาพจังหวัด เป็นงานที่เกิดขึ้นจากความร่วมมือร่วมใจกันของภาคีเครือข่าย ซึ่งไม่ได้มีกฎข้อกำหนดหรือข้อบังคับให้ทำ ดังนั้นการขับเคลื่อนในประเด็นต่างๆ จึงมักดำเนินไปแบบค่อยเป็นค่อยไป แต่สำหรับประเด็น “เกษตรอินทรีย์” นับว่าเป็นความโชคดีที่ประเด็นนี้มีจังหวะและโอกาสที่เหมาะสมเนื่องจากภาคีเครือข่ายแต่ละภาคส่วนต่างก็ให้ความสำคัญกับประเด็นนี้อยู่แล้ว จึงทำให้การขับเคลื่อนมีความรวดเร็วและลงตัวมากกว่าประเด็นอื่น

“ภาคีเครือข่ายเขาทำกันอยู่แล้ว เพียงแต่สมัชชชาสุขภาพจังหวัดไปเป็นตัวกระตุ้น เป็นตัวประสานเชื่อมต่อให้ภาคีได้มาเจอกันทำงานร่วมกัน อีกประเด็นที่สำคัญคือคนอุบลจะมีนิสัยชอบเกื้อกูลกันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ดังนั้นเวลามีงานอะไรก็จะไปช่วยกัน” คุณจงกลณี ศิริรัตน์ ผู้จัดการมูลนิธิประชาสังคมจังหวัดอุบลราชธานี และทีมเลขานุการกิจสมัชชชาสุขภาพจังหวัดอุบลราชธานี กล่าว

ภาคีเครือข่ายที่เข้าร่วมขับเคลื่อนประเด็นเกษตรอินทรีย์ประกอบไปด้วย 3 ภาคส่วน คือ 1.) หน่วยงานวิชาการ ได้แก่ โครงการ EFFU หรือโครงการเสริมสร้างศักยภาพเกษตรกรด้านเกษตรอินทรีย์เพื่อความมั่นคงทางอาหารและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ จังหวัดอุบลราชธานี ดำเนินการโดยมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี (UBU) สนับสนุนงบประมาณดำเนินงานโครงการโดยสหภาพยุโรป

สถานศึกษาในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี และ สถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี เช่น มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี เป็นต้น 2.) **หน่วยงานรัฐ** ได้แก่ สำนักงานพาณิชย์จังหวัดอุบลราชธานี สำนักงานเกษตรจังหวัดอุบลราชธานี สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานี และ โรงพยาบาลสรรพสิทธิประสงค์ 3.) **ภาคประชาชน** ได้แก่ สื่อสร้างสุขอุบลราชธานี และ มูลนิธิประชาสังคม

ทั้ง 3 ภาคส่วนนี้ได้ร่วมกันถักทองานด้วยความเกื้อกูลซึ่งกันและกัน อันเป็นพื้นฐานนิสัยของคนอุบล ที่มักจะช่วยเหลือซึ่งกันและกันอย่างเต็มใจ ทำให้การบูรณาการงานเป็นไปอย่างราบรื่น

“การที่มีภาคีมาร่วมกันทำงาน ก็เหมือนการได้เพื่อน เพราะถ้าเรามีเพื่อนเราก็จะสามารถทำงานนี้ได้อย่างยั่งยืน เพราะเพื่อนจะช่วยกัน เช่น พอเราทำประเด็นสมัชชาเสร็จ คุณสุขชัย สื่อสร้างสุขก็บอกว่าจะไปสอนเรื่องการสร้างสื่อให้เด็ก เพื่อให้เด็กผลิตสื่อเรื่องยาฆ่าหญ้า เรียนรู้เรื่องพิษภัยสารเคมี พวกเราชาวสาธารณสุขก็ไปช่วยกัน คุณสุขชัยเขาถนัดเทคนิค ก็จะไปสอนเทคนิคการผลิตสื่อ แต่เนื้อหาวิชาการพี่ก็จะชวนเกษตรกรไปสอนเรื่องพิษภัย ท่านอาจารย์สังวาลย์ที่อยู่ราชภัฏที่เขารู้เรื่องยาฆ่าหญ้าก็ไปสอนไปช่วยกัน คือถ้าเรารู้จักกันมากขึ้น บูรณาการงานซึ่งกันและกันมันก็จะง่ายขึ้น อย่างเช่นคุณสุขชัยมีสื่ออยู่แล้ว เขาก็จะทำเป็นศูนย์ข้อมูล ดังนั้นเวลาใครมีข้อมูลอะไร เขาก็จะมาบอกกัน แล้วทางคุณสุขชัยก็จะไปทำข่าว เราก็จะรู้ช่องทาง ซึ่งพี่คิดว่าสิ่งนี้มันคือปัจจัยสำคัญที่จะทำให้งานสำเร็จ คือเราต้องเป็นเพื่อนที่จริงใจต่อกัน มีอะไรก็ไม่ทอดทิ้งกัน” คุณกาญจนามหาพล เกษ์ขจร กลุ่มงานคุ้มครองผู้บริโภคและเภสัชสาธารณสุข สสจ.อุบลฯ กล่าว

“การขับเคลื่อนงานสมัชชาจะต้องมีคนที่มีมาประสานทุกฝ่าย เข้าด้วยกัน คนประสานงานเพื่อขับเคลื่อนงานสมัชชาอย่างพี่ตุ๊กตา (คุณจงกลณี ศิริรัตน์) มูลนิธิประชาสังคม เขาก็ต้องใจรักที่จะเชิญ คนจากภาคส่วนต่าง ๆ มาพูดคุยกัน เพราะว่าการทำกระบวนการ สมัชชาหากไม่มีเพื่อนมาร่วมกันขับเคลื่อน งานก็จะไม่เกิด แล้วทุกฝ่าย ที่มีมา แต่ละคนก็จะมาแบบจิตอาสา ทุกคนมาเพื่อที่จะช่วยกัน มันเป็นเรื่องที่ดีงามที่ทุกหน่วยงานมาร่วมกันขับเคลื่อนเรื่องเกษตรอินทรีย์ แบบนี้” คุณอมรรัตน์ วิลาวรรณ นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการ สำนักงานพาณิชย์จังหวัดอุบลราชธานี กล่าว

ที่ผ่านมา กระบวนการสมัชชาสุขภาพได้นำพาคนต่างเส้นทาง แต่มีเป้าหมายเดียวกัน มาร่วมกันสร้างสังคมเกษตรอินทรีย์ในจังหวัด อุบลราชธานี และแน่นอนว่าแต่ละฝ่ายต่างก็มีบทบาทหน้าที่ที่ต้อง รับผิดชอบตามภารกิจในองค์กรของตน แต่เมื่อทุกคนได้มาร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันขับเคลื่อนงานเกษตรอินทรีย์ในจังหวัด ก็ทำให้ ทุกคนเกิดความตระหนักว่า การทำงานใหญ่ใจต้องมุ่งมั่น และ ที่สำคัญต้องมี “เพื่อน” ร่วมอุดมการณ์ งานจึงจะสามารถเดินหน้า ได้อย่างคล่องตัว

เอกสารมติของประเด็นเกษตรอินทรีย์นี้เกิดจากกระบวนการ ทำงานทางวิชาการที่มีคุณภาพ และมีการรับฟังความเห็นภาคส่วน ต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง จนได้เป็นร่างยุทธศาสตร์ ที่ระบุเงื่อนไขให้มี การประกาศเป็นวาระจังหวัด และออกแบบกลไกขับเคลื่อนนโยบาย ในรูปคณะกรรมการศูนย์เกษตรอินทรีย์ เนื้อหาสาระประกอบด้วย วิสัยทัศน์ “อุบล...ราชธานีแห่งเกษตรอินทรีย์” มีการกำหนดเป้าหมาย และตัวชี้วัดที่ชัดเจน มีการกำหนดยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนที่ ครอบคลุมการออกแบบระบบการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ที่ครบวงจร

พร้อมทั้งระบุบทบาทขององค์กรที่เกี่ยวข้องว่ามีหน้าที่อะไรบ้าง
ในแต่ละยุทธศาสตร์ นับเป็นข้อเสนอนโยบายที่คมชัดรัดกุมมาก
หลังจากนั้น จึงไปเข้าสู่ขั้นตอนการรับฟังความเห็นจากผู้ที่มีส่วนได้
ส่วนเสียว่ามีความคิดเห็นต่อประเด็นดังกล่าวอย่างไร โดยเชิญแต่ละ
ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมาเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นในเวที จากนั้น
ทีมวิชาการก็จะนำข้อเสนอแนะที่ได้จากเวทีมาพัฒนาร่างข้อเสนอ
ในแต่ละประเด็น ก่อนที่จะนำร่างข้อเสนอนั้นมา**หาฉันทามติ**ใน

ประกาศวาระ
"อุบล...ราชธานีแห่งเกษตรอินทรีย์"

การจุดกระแสเรื่องเกษตรกรรมในปี 2555 ที่มีการทำสัมชชาปฏิรูประดับประเทศ จนกระทั่งมีการขับเคลื่อนในประเด็นเกษตรอินทรีย์อย่างเข้มข้นในสัมชชาสุขภาพจังหวัด ปี 2556 นับว่าเป็นการจุดกระแสและเป็นการเริ่มต้นการขับเคลื่อนงานเกษตรอินทรีย์ที่ดี เพราะเป็นการร่วมมือร่วมใจกันทุกฝ่าย ทำให้การขับเคลื่อนงานเป็นการขับเคลื่อนแบบมีเพื่อนร่วมเดินทาง ร่วมสานพลังสร้างงานเพื่อไปสู่เป้าหมาย และเมื่อมีการจุดประเด็นเรื่องเกษตรอินทรีย์แล้วก็ได้มีการประกาศวาระอุบล...ราชธานีแห่งเกษตรอินทรีย์อย่างเป็นทางการ โดยนายวันชัย สุทธิวรชัย ผู้ว่าราชการจังหวัดอุบลราชธานี ในเทศกาล “กินสบายใจ ห่างไกลโรค ปี 2” วันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2557 ณ ชั้น G ห้างสรรพสินค้าซีตีมอลล์ ศูนย์ทาวเวอร์ เพื่อให้ทุกคนได้รับทราบที่ต่อไปนี้ประเด็นเกษตรอินทรีย์คือ “วาระ” ระดับจังหวัดที่ภาคีทุกภาคส่วนจะร่วมกันจับมือเพื่อก้าวไปสู่การเป็น “ราชธานีแห่งเกษตรอินทรีย์”

โดยผู้ว่าราชการจังหวัดอุบลราชธานีได้กล่าวเปิดงานและประกาศวาระฯ นี้ว่า *การทำเกษตรในปัจจุบันเต็มไปด้วยสารพิษจากปุ๋ยเคมี ยาฆ่าหญ้า ยาฆ่าแมลง ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เป็นพิษ อีกทั้งยังส่งผลต่อสุขภาพทั้งผู้บริโภคคนเมืองและ*

ตัวเกษตรกรเอง การบริโภคอาหารที่ปลอดภัยจึงเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ประชาชนทุกคนต้องได้รับ แต่ปัจจุบันอาหารต่างๆ ล้วนเจือปนด้วยสารเคมี วิธีชีวิตการกินอยู่ของประชาชนจึงน่าเป็นห่วง แม้กระทั่งข้าวที่เรารับประทานทุกวัน ดังนั้นหากเป็นไปได้ประชาชนควรเลือกซื้อสินค้าที่ปลอดภัยจากสารเคมีตนเองเห็นว่าผู้ที่ทำเกษตรอินทรีย์ จึงเป็นผู้ที่มีบุญคุณต่อแผ่นดิน เป็นผู้ที่เสียสละ ควรได้รับการยกย่องและหนุนเสริม ด้วยเหตุนี้ตนจึงลงนามหนุนวาระเกษตรอินทรีย์อุบลราชธานี และประกาศในการเทศกาลกินสบายใจ ปี 2 นี้ และหวังว่าทุกภาคส่วนจะร่วมกันผลักดันให้เป็นจริง....

เมื่อพ่อเมืองแห่งอุบลราชธานีได้ประกาศอย่างเป็นทางการภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนก็เริ่มหนุนงานสานพลังกันอย่างเต็มที่ด้วยมุ่งหวังให้เกษตรกรในจังหวัดอุบลราชธานีกลายเป็นผู้ที่มีส่วนสำคัญในการสร้างผลผลิตสีเขียวที่มีความปลอดภัยต่อสุขภาพ เพราะในปี 2555 ที่ผ่านมามาตราฐานสุขจังหวัดอุบลราชธานีได้มีการตรวจหาสารกำจัดศัตรูพืชที่ปนเปื้อนในเลือดของเกษตรกรโดยการตรวจระดับเอ็นไซม์โคลีนเอสเตอเรส พบว่าเกษตรกรจังหวัดอุบลราชธานีมีความเสี่ยงต่อการรับสารพิษเข้าสู่ร่างกายมากถึงร้อยละ 29.64 ซึ่งข้อมูลนี้สามารถบ่งบอกได้ชัดเจนว่า การทำเกษตรในอุบลราชธานีในช่วงที่ผ่านมา เต็มไปด้วยการใช้สารพิษที่สร้างอันตรายให้กับสุขภาพทั้งต่อตัวเกษตรกรเองและผู้บริโภค ดังนั้นหนทางที่จะช่วยแก้ไขปัญหานี้ได้ก็คือ การส่งเสริมให้เกษตรกรลด ละ เลิกใช้สารเคมีในแปลงเกษตร และหันมาพึ่งพิงธรรมชาติด้วยการทำเกษตรอินทรีย์ที่มีความปลอดภัยต่อสุขภาพสูง และนี่ก็คือเป้าหมายร่วมที่ภาคีเครือข่ายเกษตรอินทรีย์ในจังหวัดอุบลราชธานีจะต้องทำงานเชิงรุกร่วมกัน

หลังจากการประกาศวาระ “อุบล... ราชธานีแห่งเกษตรอินทรีย์” เสร็จสิ้น สิ่งที่เกิดขึ้นในเวลาต่อมาคือการจัดตั้งกลไกขับเคลื่อนนโยบาย โดยมีการจัดตั้งคณะกรรมการเกษตรอินทรีย์จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อดำเนินการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ “อุบล...ราชธานีแห่งเกษตรอินทรีย์” มีผู้ว่าราชการจังหวัดอุบลราชธานีเป็นประธาน ส่วนกรรมการประกอบด้วยหัวหน้าส่วนราชการ และผู้บริหารองค์กรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ อธิการบดีมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด พาณิชยจังหวัด การค้าภายในจังหวัด ประชาสัมพันธ์จังหวัด นายกองดีการบริหารส่วนจังหวัด ปฏิรูปที่ดิน ปศุสัตว์จังหวัด ประมงจังหวัดสหกรณ์จังหวัด เกษตรและสหกรณ์จังหวัด สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรเขต 11 สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขต 4 สำนักชลประทานที่ 7 ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว ศูนย์วิจัยข้าว สถานีพัฒนาที่ดิน และมีสำนักงานเกษตรจังหวัดเป็นกรรมการและเลขานุการ ส่วนภาคเอกชนที่ร่วมเป็นกรรมการประกอบด้วย ประธานสมาคมโรงสีข้าวจังหวัดอุบลราชธานี ประธานหอการค้า ประธานสภาเกษตรกร นายกสภาอุตสาหกรรม นายกสมาคมเพื่อผู้บริโภค นายกสมาคมเกษตรก้าวหน้าตระการพืชผล ผู้จัดการสหกรณ์ไร้สาร เลขานุการมูลนิธิสื่อสร้างสุข ผู้อำนวยการสำนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรอุบลราชธานี

ต่อมาคณะกรรมการเกษตรอินทรีย์จังหวัดอุบลราชธานี ได้มีการแต่งตั้งคณะทำงานรองรับ ติดตามประเมินผล เพื่อให้มีการขับเคลื่อนงานอย่างจริงจัง ซึ่งคณะทำงานฯ ดังกล่าวประกอบด้วย บุคคลากรจากภาคส่วนต่างๆ ดังนี้ 1.คุณพรณี เสมอภาค (โครงการ EFFU) 2.ทีมงานสื่อสร้างสุขอุบลราชธานี 3.คุณสังวาลย์ จันมูลศรี

(เครือข่ายเกษตรอินทรีย์ ต.โนนกลาง อ.สำโรง) 4.ดร.สุมาลี เกยวิจิตร (ม.อุบลฯ) 5.ดร.วิรญา ครองยุติ (คณะเกษตร ม.ราชภัฏ) 6.คุณอมรรัตน์ วิลาวรรณ (สนง.พาณิชย์จังหวัด) 7.คุณอรรธยา ลาพันธ์ (สนง.เกษตรจังหวัด) 8.คุณศศิธร จันทร์ขอนแก่น (รพศ.สปส.) 9.คุณกาญจนา มหาพล (สนง.สสจ.)

งานแรกของการขับเคลื่อนเรื่องเกษตรอินทรีย์ในจังหวัดอุบลราชธานี คือการ**สร้างเป้าหมายร่วมกันเพื่อให้จังหวัดอุบลราชธานีมีทิศทางในการพัฒนาประเด็นเกษตรอินทรีย์ที่ชัดเจน** โดยได้มีการวางเป้าหมายร่วมกันไว้ 4 ข้อ คือ

1. เพิ่มพื้นที่เกษตรอินทรีย์จังหวัดอุบลราชธานีเป็นร้อยละ 0.5-1.0 ภายใน 4 ปี (ปัจจุบันอยู่ที่ร้อยละ 0.39) มีพื้นที่เกษตรอินทรีย์ร้อยละ 0.1-0.3 ที่ได้มาตรฐานสากล เช่น มาตรฐานสำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (มกท.) มาตรฐานสหพันธ์เกษตรอินทรีย์นานาชาติ (International Federation of Organic Agriculture Movement; IFOAM) (ปัจจุบันมีฝ่ายอินทรีย์ ACT-IFOAM 1,337 ไร่คิดเป็นร้อยละ 0.022) และมีผู้บริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์มากขึ้น
2. ประชาชนมีการดำเนินชีวิตแบบเกษตรอินทรีย์บนฐานความคิดเศรษฐกิจพอเพียง อย่างน้อยร้อยละ 5 ของครัวเรือนทั้งหมดในปีที่ 1 ภายใน 4 ปี
3. เกิดศูนย์เรียนรู้ทางด้านเกษตรอินทรีย์อย่างน้อยอำเภอละ 3 ศูนย์
4. สร้างเครือข่ายเกษตรอินทรีย์ในระดับตำบล อำเภอ และจังหวัด

จากเป้าหมายข้างต้นนำไปสู่การกำหนดยุทธศาสตร์ การขับเคลื่อนงานเกษตรอินทรีย์ 5 ข้อ ได้แก่

1. ส่งเสริมและสนับสนุนเกษตรกรอินทรีย์ครบวงจร ทั้งปัจจัยการผลิต การผลิต การแปรรูป และการตลาด เพื่อให้บรรลุเป้าหมายเพิ่มพื้นที่เกษตรอินทรีย์จังหวัดอุบลราชธานี เป็นร้อยละ 0.5-1.0 ภายใน 4 ปี และส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ เพื่อเพิ่มพื้นที่ให้บรรลุเป้าหมายเกษตรอินทรีย์มาตรฐานสากล ร้อยละ 0.3 ใน 3 ปี
2. ส่งเสริมการวิจัยในระดับชุมชน และพัฒนาองค์ความรู้เพื่อสนับสนุนเกษตรกรอินทรีย์
3. สนับสนุนและส่งเสริมการประกอบการที่เกี่ยวข้องกับเกษตรอินทรีย์
4. สนับสนุนและส่งเสริมการสื่อสารประชาสัมพันธ์เกษตรอินทรีย์ ส่งเสริมความเข้าใจและการบริโภคผลิตภัณฑ์อินทรีย์
5. บูรณาการพันธกิจขององค์กรทุกภาคส่วนในจังหวัดอุบลราชธานี ภายใต้วาระ “อุบล...ราชธานีแห่งเกษตรอินทรีย์”

สู่ อนาคตที่อื่น ...
บทบาทของภาคีเครือข่ายสำคัญ

๐ สำนักงานเกษตรจังหวัด

เนื่องจากจังหวัดอุบลราชธานียังไม่มีแผนยุทธศาสตร์การดำเนินการขับเคลื่อนระดับจังหวัดที่ชัดเจน ดังนั้นนายวันชัย สิทธิวรชัย ผู้ว่าราชการจังหวัดในขณะนั้น จึงได้มอบหมายให้สำนักงานเกษตรจังหวัดซึ่งเป็นเลขานุการของคณะกรรมการเกษตรอินทรีย์ จัดทำแผนยุทธศาสตร์จังหวัดขึ้นมาเพื่อรองรับการขับเคลื่อนงานเกษตรอินทรีย์ในจังหวัด 4 ข้อ คือ

1. การสร้างองค์ความรู้เพื่อขยายเครือข่ายการผลิต / การบริโภคสินค้าอินทรีย์
2. การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การสร้างมูลค่าเพิ่ม
3. การพัฒนาระบบการตรวจรับรอง เพื่อเพิ่มโอกาสในการแข่งขัน
4. การบริหารจัดการเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อน

คุณอรรทยา ลาพันธ์ เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรจังหวัด

อุบลราชธานี ได้เล่าถึงรายละเอียดแผนยุทธศาสตร์เกษตรอินทรีย์ของจังหวัดอุบลราชธานี ในแต่ละแผนว่า

แผนที่ 1 การสร้างองค์ความรู้เพื่อขยายเครือข่ายการผลิต / การบริโภคสินค้าอินทรีย์

ต้องทำให้เกษตรกรทั่วไปรับรู้ว่าการใช้สารเคมีในการทำการเกษตร ทำให้เกิดผลกระทบต่างๆ มากมาย ทั้งเรื่องของสุขภาพของเกษตรกร สุขภาพของผู้บริโภค ที่อาจก่อให้เกิดโรคร้าย นอกจากนี้ยังทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม ดังนั้นสิ่งที่ต้องทำคือ การสร้างกระบวนการเรียนรู้ หรือสร้างความตระหนักรู้ให้กับกลุ่มเกษตรกรที่ไม่ได้ทำเกษตรอินทรีย์ โดยอาจใช้ช่องทางในการสื่อสารต่างๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หรือสื่อหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น และต้องมีการจัดการองค์ความรู้ เพื่อส่งเสริมเรื่องระบบการผลิตที่ถูกต้อง โดยให้ความรู้แก่เกษตรกร นักเรียน รวมทั้ง อสม. เพื่อให้องค์ความรู้ถูกแพร่ขยายออกไปมากยิ่งขึ้น

แผนที่ 2 การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การสร้างมูลค่าเพิ่ม

ณ ขณะนี้มหาวิทยาลัยอุบลราชธานีได้มีการส่งเสริมเรื่องการเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ชาวอินทรีย์แล้ว ในส่วนของสำนักงานเกษตรจังหวัดเองก็จะพัฒนาเรื่องการรวมกลุ่ม จัดหมวดหมู่ และเติมความรู้เพื่อให้ง่ายต่อการพัฒนา โดยอาจจะมีการจัดตั้งกลุ่มผู้ผลิตจากนั้นจึงรวมตัวกันเป็นเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน และพัฒนาเป็นสหกรณ์ในภายหลัง

แผนที่ 3 การพัฒนาระบบการตรวจรับรอง เพื่อเพิ่มโอกาสในการแข่งขัน

มีการพัฒนาโครงการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ซึ่งจะเป็นการรับรองมาตรฐานจากสำนักมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (มกท.) และการรับรองมาตรฐานจากภายในจังหวัด

เมื่อมีความพร้อมเรื่องการผลิตแล้ว ก็จะมีการดูแลเรื่อง การเพิ่มมูลค่าให้กับผลผลิต เช่นการนำข้าวมาผลิตเป็นข้าวกล้องงอก เป็นต้น จากนั้นสำนักงานเกษตรจังหวัดจะทำงานร่วมกับสำนักงานพาณิชย์จังหวัดในการหาตลาดให้สินค้า เช่น ในตลาดนัดสีเขียว โรงพยาบาล เป็นต้น

แผนที่ 4 การบริหารจัดการเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อน

การบริหารจัดการเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนงานเกษตรอินทรีย์ จะมีทั้งเรื่องการบริหารจัดการให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายและ แผนยุทธศาสตร์ของจังหวัด และการบริหารจัดการเพื่อให้เกิดการ สร้างศูนย์ปฏิบัติงาน ซึ่งอาจจะเป็นที่สำนักงานเขตจังหวัด หรือที่ มูลนิธิประชาสังคม

นอกจากนี้ยังมีการบริหารจัดการข้อมูลของจังหวัด โดยการจัดทำฐานข้อมูลเกษตรอินทรีย์จังหวัด ซึ่งจะต้องมีการเขียนโปรแกรม คอมพิวเตอร์สำหรับปี ฐานข้อมูลขึ้นมาเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นเกษตรกร ผู้บริโภค หน่วยงานภาครัฐและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง สามารถเข้าไปใช้ข้อมูลร่วมกันได้ โดยการทำงานทั้งหมดนี้ได้มีการ ของงบประมาณสนับสนุนในส่วนของงบพัฒนาจังหวัดหรืองบกลุ่ม จังหวัด ปี 2559 เพื่อขับเคลื่อนเรื่องเกษตรอินทรีย์ภายในจังหวัด ซึ่งจะเป็นครั้งแรกที่มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนาด้านนี้

ในส่วนทิศทางและแนวโน้มการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ ในจังหวัดอุบลราชธานี คุณอรรถยา ลาพันธ์ ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า

“เกษตรอินทรีย์น่าจะเป็นทางเลือกหนึ่งสำหรับทางออกให้กับการแก้ปัญหาในเรื่องของภาคการเกษตรซึ่งตัวสำนักงานเกษตรจังหวัดเรารับภาระอยู่ เรายอมรับว่าภาคการเกษตรเรามีปัญหาเรื่องสุขภาพที่เกิดจากการใช้สารเคมี ส่วนเรื่องเกษตรอินทรีย์ก็มีปัญหาเรื่องผลผลิตไม่เพิ่มขึ้นเท่าไรหรอก ดังนั้นถ้าเราสามารถผลักดันเรื่องเกษตรอินทรีย์ให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย ผมมองว่าเราสามารถบรรเทาปัญหาเหล่านี้ไปได้มาก ทางหนึ่งที่จะช่วยแก้ปัญหาได้ก็คือภาครัฐต้องเข้ามาสนับสนุน ซึ่งปัจจุบันทิศทางของเกษตรอินทรีย์ในจังหวัดอุบลราชธานีมีแนวโน้มว่าจะดีขึ้น อาจจะสามารถเพิ่มพื้นที่ได้มากกว่า 58,000 ไร่ ภายในปี 2560 เนื่องจาก 1.เรามีตลาดนัดสีเขียวซึ่งเป็นระบบตลาดสินค้าอินทรีย์ที่ชัดเจนของจังหวัด 2.เรามีกลุ่มองค์กรและภาคีเครือข่ายเกษตรอินทรีย์ที่เข้มแข็ง 3.ปัจจุบันการใช้สารเคมีหรือเคมีภัณฑ์ภายในจังหวัดลดน้อยลงมาก ซึ่งทำให้มีแนวโน้มที่ประชาชนจะมีสุขภาพที่ดีขึ้นด้วย 4.คนอุบลราชธานีให้ความสำคัญเรื่องการบริหารและการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์มากขึ้น”

ปัจจุบันจังหวัดอุบลราชธานีได้มีการสนับสนุนงบประมาณสำหรับการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์เกษตรอินทรีย์ของจังหวัดอุบลราชธานี ทั้ง 4 แผนนี้แล้ว

๐ สำนักงานพาณิชย์จังหวัด

สำนักงานพาณิชย์จังหวัดได้เข้ามามีส่วนร่วมในการผลักดันวาระ “อุบล...ราชธานีแห่งเกษตรอินทรีย์” ในฐานะคณะทำงานฯ ขับเคลื่อนวาระฯ โดยแรกเริ่มเดิมที สำนักงานพาณิชย์จังหวัดจะทำงานส่งเสริมด้านการตลาดแก่ผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์บางกลุ่มอยู่แล้ว แต่ยังไม่มีการทำงานเชื่อมโยงกับหน่วยงานอื่น จนกระทั่งได้รับการเชิญชวนจากมูลนิธิประชาสังคมจังหวัดอุบลราชธานีให้มาเข้าร่วมเวที

สมัชชาสุขภาพในปี 2556 เพื่อหาแนวทางการพัฒนาเกษตรอินทรีย์
ในจังหวัดอุบลฯ ร่วมกัน สำนักงานพาณิชย์จังหวัดจึงได้เริ่มเข้ามา
ขับเคลื่อนงานไปพร้อมๆ กับคณะทำงานฯ โดย**คุณอมรรัตน์ วิลาวรรณ**
นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการ สำนักงานพาณิชย์จังหวัด
อุบลราชธานี ได้เล่าว่า การสนับสนุนการตลาดให้กับกลุ่มเกษตรกร
อินทรีย์นั้น สำนักงานพาณิชย์จังหวัดถือว่าเป็นหน่วยงานปลายน้ำ
ที่จะทำงานเรื่องการส่งเสริมการตลาด ซึ่งในการส่งเสริมการตลาด
ให้กับเกษตรกรแต่ละกลุ่มจะต้องดูถึงศักยภาพในการผลิตสินค้า
ของเขาด้วย ซึ่งหากเกษตรกรยังมีกำลังการผลิตน้อยก็ต้องให้
หน่วยงานอื่น เข้าไปช่วยส่งเสริมและสนับสนุนก่อน จากนั้น
สำนักงานพาณิชย์จังหวัดจึงจะเข้ามาต่อยอดการตลาดอีกที เช่น
กลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ชีวภาพศรีวิสุทธิ ของคุณศรีวิสุทธิ ศรีสุรพล
อำเภวารินชำราบ มีพื้นที่ปลูกข้าวอินทรีย์เพียง 100 ไร่ จะทำให้
มีข้อจำกัดในการส่งเสริมด้านการตลาด เพราะผลผลิตจะไม่เพียงพอ
ต่อความต้องการ ดังนั้นจึงต้องหาทางขยายพื้นที่นาข้าวเพื่อเพิ่ม
ปริมาณผลผลิตให้มีมากเพียงพอต่อความต้องการของตลาด ซึ่งการ
ส่งเสริมด้านผลผลิตนี้ภาคีเครือข่ายต่างๆ ในจังหวัดจะมีบทบาท
เข้าไปช่วยส่งเสริม เช่น อุตสาหกรรมจังหวัดส่งเสริมเรื่องการแปรรูป
ผลผลิต มหาวิทยาลัยอุบลราชธานีส่งเสริมเรื่องการขยายพื้นที่ปลูกข้าว
เป็นต้น ขณะที่สำนักงานพาณิชย์จังหวัดจะเป็นฝ่ายส่งเสริมเรื่อง
การตลาด เช่นการเชิญไปออกตลาดตามี่ต่าง ๆ แต่ทั้งนี้ก็ต้องมี
ผลผลิตที่สามารถรองรับความต้องการที่เพิ่มมากขึ้นจากการส่งเสริม
การตลาดด้วย

งานส่งเสริมการตลาดที่สำนักงานพาณิชย์จังหวัดทำอยู่
ตอนนี้คือ การส่งเสริมการตลาดให้กับเกษตรกรที่ขายสินค้าอินทรีย์
ในตลาดนัดสีเขียวที่จัดทุกวันเสาร์ที่ห้างสรรพสินค้าซีเอ็มอลล์ศูนย์

แกรนด์ โดยหลังจากที่เกษตรกรขายของเสร็จแล้ว เกษตรกรและคณะทำงานขับเคลื่อนวาระฯ จะประชุมร่วมกันเพื่อสรุปการค้าขายสินค้าเกษตรอินทรีย์ในวันนั้น ซึ่งทางสำนักงานพาณิชย์จังหวัดก็จะเข้าร่วมการประชุมและคอยให้คำแนะนำพร้อมทั้งสนับสนุนเรื่องการตลาดที่จะต้องเดินหน้าต่อไป นอกจากนี้ สำนักงานพาณิชย์จังหวัดยังได้ส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์บางกลุ่มที่มีศักยภาพ เช่น กลุ่มอีสานอารมณ์ดี และกลุ่มสมุนไพรปทุมทิพย์ ในการออกตลาดที่กรุงเทพฯ และต่างจังหวัด

ในส่วนของการอบรมสัมมนาเพื่อพัฒนาศักยภาพ สำนักงานพาณิชย์จังหวัดได้มีการจัดสรรงบประมาณที่จะช่วยสนับสนุนกลุ่มเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์เรื่องการอบรมเกี่ยวกับปัจจัยการผลิต การแปรรูป การบรรจุถุง และการออกจำหน่าย โดยบางครั้งเป็นการอบรมโดยสำนักงานพาณิชย์จังหวัดเอง และในบางครั้งก็เข้าไปร่วมวงกับการอบรมสัมมนาของภาคีเครือข่าย เป็นต้น

ปัญหาและอุปสรรคการขับเคลื่อนในตอนนี้เป็นคือ หน่วยงานต่าง ๆ ยังไม่มีงบประมาณสนับสนุนจากทางจังหวัดในการขับเคลื่อนงานวาระฯ แต่ทางสำนักงานพาณิชย์จังหวัดและภาคีเครือข่ายก็ได้หาทางออกด้วยการเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาให้ความรู้แก่เกษตรกรและผู้บริโภคในตลาดนัดสีเขียว ซึ่งถือเป็นการเชื่อมประสานเพื่อให้งานเคลื่อนแม้จะมีอุปสรรคเรื่องงบประมาณ

“ถ้าเราได้รับการจัดสรรงบประมาณจากจังหวัดแล้ว ทุกคนก็จะสามารถขับเคลื่อนสิ่งต่าง ๆ ตามแผนได้ สามารถส่งเสริมเรื่องการค้าขายพื้นที่ปลูกเกษตรอินทรีย์ให้เพิ่มมากขึ้นได้ อุตสาหกรรมจังหวัดและมหาวิทยาลัยอุบลราชธานีก็จะได้เข้ามาส่งเสริมเรื่องการแปรรูปและตรวจรับรอง สาธารณสุขก็จะเข้ามาดูเรื่องของการขออนุญาต

มาตรฐาน ส่วนทางสำนักงานพาณิชย์จังหวัดก็จะได้ดูแลส่งเสริมด้าน
การตลาดได้อย่างเต็มที่” คุณอมรรัตน์กล่าวทิ้งท้าย

เป็นเรื่องน่ายินดีที่ปัจจุบันจังหวัดอุบลราชธานีได้มีการ
จัดสรรงบประมาณสำหรับการขับเคลื่อนประเด็นเกษตรอินทรีย์แล้ว
ดังนั้นคงต้องติดตามกันต่อไปว่าจังหวัดอุบลราชธานีจะสามารถ
ขับเคลื่อนงานได้ตามแผนยุทธศาสตร์และเป้าหมายที่วางไว้
ได้หรือไม่

๐ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

หากกล่าวถึงการดำเนินงานขับเคลื่อนเรื่องเกษตรอินทรีย์
ในจังหวัดอุบลฯ ไต่ไพหนึ่งซึ่งมีความสำคัญต่อการสร้างรูปธรรม
มากมาย ก็คือ “โครงการเสริมสร้างศักยภาพเกษตรกรด้าน
เกษตรอินทรีย์ เพื่อความมั่นคงทางอาหารและปรับตัวต่อการ
เปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ” หรือ EFFU ดำเนินการโดย มหาวิทยาลัย
อุบลราชธานี ภายใต้การสนับสนุนงบประมาณจากสหภาพยุโรป (EU)

คุณพรณี เสมอภาค Project Director เล่าถึงที่มาของ
โครงการ EFFU ว่า เดิมทีตนเองเคยเป็นผู้อำนวยการศูนย์เกษตรอินทรีย์
ที่จังหวัดยโสธรมาก่อน และได้เริ่มเข้ามาเก็บข้อมูลเพื่อเตรียมขอ
งบประมาณโครงการจาก EU ที่จังหวัดอุบลราชธานี ตั้งแต่ปี 2554
เมื่อได้รับอนุมัติจาก EU คุณพรณีก็ได้เข้ามาทำหน้าที่ Project Director
ของโครงการฯ เพื่อขับเคลื่อนงานเกษตรอินทรีย์ในจังหวัดอุบลราชธานี
ในปี 2556 ภายใต้วัตถุประสงค์ “ส่งเสริมเกษตรอินทรีย์แบบ
ครบวงจร ตั้งแต่การผลิต การแปรรูป การตลาด รวมทั้งการสร้าง
ความมั่นคงทางด้านอาหาร และการปรับตัวเพื่อเตรียมรับมือกับ
สภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลงไป” โดยมีระยะเวลาดำเนินงาน 4 ปี

มีพื้นที่นำร่องใน 11 อำเภอของจังหวัด เช่น กลุ่มเกษตรกรบ้านดอนหมู ตำบลขามเปี้ย อำเภอตระการพืชผล กลุ่มเกษตรกรบ้านทองหลาง ตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม กลุ่มเกษตรกรบ้านหนองมัง ตำบลโนนกลาง อำเภอสำโรง เป็นต้น

จากการศึกษาสถานการณ์เกษตรอินทรีย์ในจังหวัดอุบล ตั้งแต่ปี 2554 ก่อนที่จะทำโครงการ คุณพรณี พบว่า เกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ที่นี้ ยังไม่มีการรวมตัวกันเพื่อพัฒนางาน ทำให้เกษตรอินทรีย์ในอุบลฯ ไม่โดดเด่นเท่าจังหวัดยโสธรและสุรินทร์ คุณพรณีจึงมีความคิดว่าโครงการนี้จะสามารถช่วยสร้างเสริมศักยภาพให้กับเกษตรกรได้มาก แต่ทั้งนี้ก็ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วน โดยเริ่มจากคณาจารย์ในมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ไม่ว่าจะเป็นคณาจารย์จากคณะเกษตรศาสตร์ คณะบริหารธุรกิจ คณะรัฐศาสตร์ และคณะศิลปกรรมศาสตร์ ที่มีความคิดร่วมกันในการนำองค์ความรู้มาช่วยส่งเสริมและพัฒนางานการเกษตรอินทรีย์ให้ก้าวหน้า และช่วยกันแก้ไขปัญหาให้กับเกษตรกร

“เรามีการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ครบวงจร โดยมีคณาจารย์จากคณะต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยอุบลราชธานีเข้ามามีส่วนร่วม เช่น คณะเกษตรศาสตร์เข้ามาดูเรื่องการแปรรูป คณะบริหารธุรกิจดูเรื่องการตลาด คณะรัฐศาสตร์ดูเรื่องนโยบาย และคณะศิลปกรรมศาสตร์ดูเรื่องการติดตามประเมินผล เป็นต้น”

การทำงานโครงการ EFFU มีเป้าหมายที่ต้องไปให้ถึง 4 ข้อ คือ

เป้าหมายที่ 1 มีเกษตรกรทำเกษตรอินทรีย์ที่ได้มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ จำนวน 200 ครอบครัว

คุณพรณีเล่าว่า ที่ผ่านมามีเกษตรกรสมัครใจมาเข้าร่วมโครงการกว่า 305 คน ซึ่งทั้ง 305 คนนี้จะผ่านการอบรมเรื่องมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ และการทำเกษตรอินทรีย์ตั้งแต่การดูแลดิน การใช้ปุ๋ยบำรุงพืช รวมไปถึงการป้องกันโรคแมลง

จากนั้นก็จะมีการนำหนังสือไปใช้บอกเล่าถึงพิษภัยของสารเคมีให้เกษตรกรได้รับทราบ รวมทั้งชวนเกษตรกรให้ทดลองทำหนังสือเพื่อเผยแพร่ลงใน Youtube จนเกิดหนังสือเกี่ยวกับการทำเกษตรอินทรีย์จำนวน 24 เรื่อง ซึ่งจากการได้ร่วมกันทำหนังสือในครั้งนี้ได้ทำให้เกษตรกรมีความตระหนักถึงพิษภัยของสารเคมี และมีความรู้เรื่องเกษตรอินทรีย์มากขึ้น

จุดที่น่าสนใจอีกอย่างของโครงการก็คือ การแบ่งระดับเกษตรกรออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่

1. ระดับที่ใช้สารเคมี
2. ระดับที่ใช้ปุ๋ยเคมี
3. ระดับที่ใช้ปุ๋ยอินทรีย์มีเยื่อ
4. ระดับกำลังปรับเปลี่ยนสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์
5. ระดับที่ได้รับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (มกท.)

โดยการแบ่งระดับของเกษตรกรในครั้งนี้จะช่วยให้โครงการ EFFU และเกษตรกรได้รู้ว่าแต่ละคนอยู่ที่ระดับไหน ก่อนที่จะสอบถามว่ามีใครต้องการเข้าร่วมการปรับระดับมาตรฐานของตนเองสู่การเป็นเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ที่ได้มาตรฐานบ้าง ซึ่งในตอนนั้นมีเกษตรกรที่สนใจรวมทั้งสิ้น 107 คน

ต่อมา โครงการได้จัดทำ**คู่มือมาตรฐานการทำเกษตรอินทรีย์** เพื่อแจกจ่ายให้กับเกษตรกร และจัดตั้ง**คณะกรรมการรับรอง**

มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ พร้อมทั้งฝึกอบรมเกษตรกรให้กลายเป็นผู้ช่วยตรวจสอบมาตรฐานการทำเกษตรอินทรีย์ (คณะกรรมการควบคุมภายใน) เพื่อช่วยให้พวกเขาซึมซับองค์ความรู้ไปด้วยในตัว จากนั้นทุกฝ่ายก็จะลงพื้นที่ไปดูแลแปลงเกษตรของสมาชิกแต่ละคน ส่วนการควบคุมมาตรฐานนั้นเกษตรกรจะต้องผ่านเกณฑ์มาตรฐานจากคณะกรรมการควบคุมภายในก่อน

นอกจากนี้ยังมีการต่อยอดการเรียนรู้ร่วมกับภาคีเครือข่ายต่าง ๆ เช่น ไปเรียนรู้การทำปุ๋ยหมักแบบไม่พลิกกองปุ๋ย ซึ่งเป็นโครงการที่มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีทำร่วมกับคณะวิศวกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ การทำปุ๋ยอินทรีย์ของกลุ่มราชธานีอโศกจังหวัดอุบลราชธานี และการทำบรรจุภัณฑ์สุญญากาศของสาธารณสุข เป็นต้น

เมื่อเรียนรู้ผ่านการดูงานในที่ต่าง ๆ แล้ว สมาชิกเกษตรกรในโครงการก็ต้องสร้างผลผลิตของตัวเอง โดยการสร้างแบรนด์ข้าวอินทรีย์ “บักห่าน้อย” ออกมา ซึ่งได้รับความช่วยเหลือจากโครงการฯ ในการทำการตลาด เพื่อสร้างการรับรู้ให้กับกลุ่มลูกค้าที่จะมาซื้อผลผลิต

ส่วนผลผลิตอื่นๆ ก็ได้มีการนำไปขายในตลาดนัดสีเขียว ซึ่งเป็นตลาดนัดที่เกิดขึ้นจากการผลักดันของมูลนิธิสื่อสร้างสุขอุบลราชธานี ร่วมกับภาคีเครือข่ายเกษตรอินทรีย์

“การทำตลาดนัดสีเขียว สื่อสร้างสุขจะเป็นคนนำ แล้วเราไปร่วมเป็นภาคีจัดงาน เพราะเราเป็นคณะกรรมการตลาดสีเขียวด้วย ซึ่งคณะกรรมการจะประกอบไปด้วยหลายหน่วยงานเช่น สาธารณสุขเกษตรจังหวัด พาณิชย์จังหวัดโดยแต่ละคนก็จะมาทำงานร่วมกัน

เหมือนเป็นเพื่อน ทุกคนจะรู้จักกันหมด จะรู้ว่างานไหนใครมีบทบาทอะไร ถ้าเขาเป็นคนนำ เราก็จะเดินตาม หนูนั่นไป ใครมีเงินก็ลงเงิน ใครมีแรงก็ลงแรง”

นอกจากผลลัพธ์ที่กล่าวในข้างต้น หลังจากดำเนินโครงการยังมีการจัดตั้ง “ศูนย์เรียนรู้เกษตรกรอินทรีย์” ในพื้นที่ต่างๆ เพื่อให้กลายเป็นแหล่งกระจายความรู้เรื่องการทำเกษตรอินทรีย์ โดยมีศูนย์อยู่ในพื้นที่ต่างๆ เช่นมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี หนองบ่อ หนองมั่ง ดอนหมู และวัวเถิง เป็นต้น

เป้าหมายที่ 2 มีการวิจัยพัฒนารูปแบบการทำเกษตรอินทรีย์ในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศที่เหมาะสมกับเกษตรกรรายย่อย โดยการผสมผสานความรู้เดิมและข้อมูลจากการวิจัย

หลังจากที่ได้วางเป้าหมาย โครงการ EFFU ก็ได้ศึกษาผลกระทบการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศของบ้านบัวเทิง และบ้านดงบัง โดยได้ร่วมมือกับศูนย์จัดการความรู้ด้านการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ (CCKM) คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในการเข้าไปศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นจริงกับเกษตรกรตัวจริงในพื้นที่ จากนั้นจึงนำความรู้ไปบอกต่อเกษตรกรเรื่องการจัดการกับปัญหาแต่ละเรื่องโดยคณาจารย์แต่ละคณะของมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี จะมาร่วมให้ความรู้ เช่น คณะเภสัชศาสตร์มาให้ความรู้เรื่องการผลิตสมุนไพรอินทรีย์แบบครบวงจร คณะศิลปกรรมศาสตร์เข้ามาร่วมศึกษาปัญหาผลกระทบในการทำเกษตรอินทรีย์แต่ละพื้นที่ ส่วนคณะเกษตรศาสตร์ก็ศึกษาเรื่องโรคของพืชในแต่ละพื้นที่ ยกตัวอย่างเช่น การเกิดปัญหาเพลี้ยกระโดด โดยทางอาจารย์จะเป็นคนรวบรวมองค์ความรู้ต่างๆ มาให้ชาวบ้าน จากนั้นชาวบ้านก็จะช่วยกันดูและ

เลือกวิธีมาทดลองปฏิบัติว่าวิธีไหนใช้ได้ผล เป็นการเรียนรู้และทดลองจริงเพื่อแก้ไขปัญหาจริงในพื้นที่

“จุดเด่นของงานวิจัยเราคือการเอาประเด็นปัญหาจริง สถานการณ์จริงจากแปลงเกษตร และตัวเกษตรกรจริง มาศึกษาและทดลองปฏิบัติจริงร่วมกัน”

เป้าหมายที่ 3 มีการจัดตั้งสหกรณ์เพื่อการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์อย่างครบวงจร ทั้งการผลิต การแปรรูปและการขยายผล การทำเกษตรอินทรีย์สู่เกษตรกรที่สนใจ

เมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน 2557 เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ EFFU ได้เข้ารับการอบรมเรื่องการจัดตั้งสหกรณ์ จากวิทยากรซึ่งเป็นนักวิชาการชำนาญการ จากสำนักงานสหกรณ์จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งการอบรมครั้งนี้จะเป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับการจัดตั้ง “สหกรณ์เกษตรอินทรีย์จังหวัดอุบลราชธานี” เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับสมาชิกในการผลิตและส่งเสริมเกษตรอินทรีย์อย่างครบวงจร โดยจะมีการสนับสนุนปัจจัยการผลิตในราคาที่ถูกกว่าท้องตลาด การปล่อยกู้สำหรับผู้ที่ยขาดแคลน เป็นแหล่งรวบรวมผลผลิต การส่งเสริมการแปรรูป ส่งเสริมด้านการตลาด ซึ่งสหกรณ์สามารถกำหนดราคาผลผลิตร่วมกันได้ อีกทั้งมีสวัสดิการ ส่งเสริมการออมทรัพย์ การปันผลต่าง ๆ โดยสหกรณ์จะเป็นองค์กรที่ยืนยันความเชื่อมั่นให้กับเกษตรกรอินทรีย์ว่าจะมีตลาดรองรับผลผลิตแน่นอน

หลังจากการอบรมในครั้งนี้ ก็ได้มีการขอจดทะเบียนสหกรณ์เกษตรอินทรีย์จังหวัดอุบลราชธานี ในช่วงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2557 โดยมีสำนักงานอยู่ที่ 141/1 หมู่ 8 ตำบลม่วงใหญ่ อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี

การเข้าร่วมเป็นสมาชิกสหกรณ์ฯ ผู้สมัครสมาชิกจะต้องเสียค่าธรรมเนียมในการสมัคร 50 บาทต่อคน และต้องเสียค่าหุ้นแรกเข้า หุ้นละ 10 บาท จำนวนแต่ไม่ต่ำกว่า 10 หุ้น นอกจากนี้ยังมีการเปิดรับสมาชิกสมทบด้วย แต่สมาชิกสมทบจะไม่มีสิทธิออกเสียงใด ๆ นอกจากสิทธิในการฝากเงิน รับฟัง และรับบริการทางวิชาการของสหกรณ์เท่านั้น

เป้าหมายที่ 4 มีแผนปฏิบัติการเพื่อสนับสนุนนโยบายส่งเสริมการเกษตรอินทรีย์ และการตระหนักของบุคคล องค์กร และหน่วยงานหลากหลายที่เกี่ยวข้อง

ปัจจุบันสำนักงานเกษตรจังหวัดอุบลราชธานีได้มีการทำแผนยุทธศาสตร์เกษตรอินทรีย์ของจังหวัด เพื่อให้มีการขับเคลื่อนเรื่องเกษตรอินทรีย์ในจังหวัดอย่างจริงจังแล้ว

แม้ว่างานจะบรรลุตามเป้าหมายเบื้องต้นแล้ว แต่โครงการ EFFU ก็ยังคงต้องเดินหน้าสานต่องานเพื่อส่งเสริมการเกษตรอินทรีย์แบบครบวงจรอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกษตรกรในจังหวัดอุบลราชธานี เกิดความมั่นใจในการสร้างผลผลิตเกษตรอินทรีย์มากยิ่งขึ้น

๐ มูลนิธิประชาสังคมอุบลราชธานี

มูลนิธิประชาสังคมอุบลราชธานี เป็นองค์กรภาคประชาสังคมที่เกิดขึ้นในยุคแรก ๆ มี นพ.นิรันดร์ พิทักษ์วัชระ เป็นผู้เริ่มต้นก่อตั้งและเป็นประธานคนแรก เริ่มต้นเข้ามาเกี่ยวข้องกับสมัชชาสุขภาพเมื่อปี 2543 ได้เข้าร่วมในกระบวนการเคลื่อนไหวเพื่อการปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ โดยมีสำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ (สปรส.) เป็นองค์กรหลักในการเชื่อมประสานความร่วมมือระหว่าง

ภาคส่วนต่างๆ ของสังคม เพื่อร่วมกันจัดทำ พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ กระบวนการจัดทำกฎหมายครั้งนั้นได้กลายเป็นพื้นฐานสำคัญของความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่างๆ เป็นการเริ่มต้นการทำงานแบบเครือข่าย ไม่นับโครงสร้างที่เป็นทางการ เน้นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน จากจุดนี้ มูลนิธิประชาสังคมอุบลราชธานีได้กลายเป็นองค์กรหลักในการเชื่อมประสานให้เกิดกระบวนการสมัชชาสุขภาพจังหวัดมาโดยตลอด ในยุคกลางจะมี อ.กาญจนา ทองทั่ว เป็นแกนประสาน ต่อมาจึงส่งไม้ต่อให้ คุณตุ๊กตา หรือ คุณจงกลณี ศิริรัตน์ เป็นตัวหลักของมูลนิธิเรื่อยมา จนกระทั่งในปี 2556 มีการพัฒนา กลไกและกระบวนการจัดสมัชชาสุขภาพจังหวัด โดยจัดตั้งกลไก เลขานุการ เรียกว่าคณะทำงานหน่วยเลขานุการกิจ (นลส.) ประกอบด้วย สามภาคส่วน คือ มีมูลนิธิประชาสังคมอุบลราชธานีเป็นหน่วยประสานหลัก ร่วมกับภาครัฐ และภาควิชาการในพื้นที่

การทำงานในนามหน่วยเลขานุการกิจ ถือเป็นหัวใจสำคัญของการประสานความร่วมมือ โดยต้องทำหน้าที่ทั้งการประสานนัดหมาย จัดประชุมคณะกรรมการ คณะทำงาน จัดเวทีรับฟังความคิดเห็น การรวบรวมข้อมูลงานวิชาการ การผลิตเอกสาร การกระตุ้นติดตามผลการดำเนินงานเป็นระยะๆ ตลอดจนอำนวยความสะดวกและสนับสนุนการทำงานของคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ และคณะทำงานชุดต่างๆ รวมถึงการบริหารจัดการงบประมาณ

มูลนิธิประชาสังคมอุบลราชธานีต้องทำหน้าที่เชื่อมประสานองค์กรภาคีที่เกี่ยวข้องทั้งสามภาคส่วน โดยมองหาองค์กรที่บทบาทภารกิจหลัก และที่มีความสนใจเคลื่อนไหวประเด็นต่างๆ อยู่ก่อนแล้ว เริ่มตั้งแต่การชักชวนให้เข้ามาร่วมกลไกคณะกรรมการสมัชชาสุขภาพจังหวัด หรือ คณะทำงานย่อยๆ ค่อยๆ สร้างความรู้ความเข้าใจ

ผ่านการทำงานโครงการ หรือเวทีที่เขาสนใจ พัฒนาจนมาเป็น
องค์กรหลักในประเด็นที่มีความพร้อม แล้วขยายวงความร่วมมือ
ไปเรื่อย ๆ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เป็นทั้งหน่วยนำ
หน่วยหนุน กระตุ้น และให้กำลังใจ

๐ มุลนิธิสื่อสร้างสุข จังหวัดอุบลราชธานี

การเปิดพื้นที่เพื่อส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ ถือเป็นช่องทางหนึ่ง
ที่จะช่วยปลุกกระแสเกษตรอินทรีย์ในจังหวัดอุบลราชธานีให้เป็น
ที่สนใจมากขึ้น ซึ่ง “เทศกาลกินสบายใจ ห่างไกลโรค” ก็ได้ทำ
หน้าที่นั้นมาร่วม 3 ปีแล้ว....

เทศกาลกินสบายใจฯ เกิดขึ้นจากการผลักดันของ “มูลนิธิ
สื่อสร้างสุข จังหวัดอุบลราชธานี” ภายใต้โครงการสื่อเพื่อสร้าง
การเปลี่ยนแปลงความมั่นคงทางอาหาร จังหวัดอุบลราชธานี
โดยได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริม
สุขภาพ (สสส.)

ที่ผ่านมาโครงการสื่อเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงความมั่นคง
ทางอาหาร ได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ มากมาย ไม่ว่าจะเป็นการผลิต
รายการ “กินสบายใจ” ซึ่งเป็นรายการโทรทัศน์ที่เชื่อมโยงระหว่าง
ผู้ประกอบการ ผู้บริโภค และผู้ผลิต ให้ได้มารู้จัก พูดคุยแลกเปลี่ยน
ความเห็น รวมทั้งซื้อขายสินค้าอินทรีย์ โดยออกอากาศทางช่อง
sangsook channel ทีวีเคเบิลทีวี และทีวีออนไลน์ www.sangsook.net
นอกจากนี้ยังมีการทำสื่อที่บอกกล่าวถึงโทษและพิษภัยของยาฆ่าหญ้า
การอบรมผลิตหนังสือสำหรับเด็กและเยาวชนในชุมชน และการผลิตสื่อ
ต่าง ๆ เช่น ป้าย งานแถลงข่าว ละคร เป็นต้น

ส่วน “เทศกาลกินสบายใจ ห่างไกลโรค” คือกิจกรรมที่เริ่ม

จัดขึ้นในปี 2555 เพื่อเปิดพื้นที่ให้เกษตรกรได้เผยแพร่ผลผลิตเกษตรอินทรีย์สู่สาธารณะ

คุณสุชัย เจริญมุขยันท เลขาธิการมูลนิธิสื่อสร้างสุขอุบลราชธานี ได้เล่าถึงที่มาของเทศกาลกินสบายใจฯ ว่า เกิดขึ้นจากการที่สื่อสร้างสุข ภาควิชาเครือข่าย และเกษตรกรผู้ทำเกษตรอินทรีย์ได้เห็นพ้องต้องกันว่าควรจะมีการจัดงานเทศกาลที่เผยแพร่แนวคิดเกษตรอินทรีย์ และนำพาเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ให้ได้มาพบปะพูดคุยและนำเสนอขายสินค้าของตนเองกับผู้บริโภคโดยตรง เมื่อได้ข้อสรุปดังกล่าว สื่อสร้างสุขและภาควิชาเครือข่ายจึงได้มาวางแผนร่วมกันและนำแนวคิดนี้ไปพูดคุยกับห้างสรรพสินค้าซีตีมอลล์ศูนย์แกรนด์เพื่อขอความร่วมมือและเรื่องสถานที่ที่ใช้ในการจัดงาน ซึ่งทางห้างฯ ก็ยินดีให้การสนับสนุนเต็มที่โดยไม่คิดค่าใช้จ่าย ส่วนงบประมาณด้านการจัดงานสื่อสร้างสุขก็ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากทาง สสส. จึงทำให้เกษตรกรไม่ต้องจ่ายเงินค่าเช่าแผงแม้แต่บาทเดียว

เมื่อทุกอย่างได้มีการเตรียมการวางแผนเรียบร้อยแล้ว **เทศกาลกินสบายใจปีแรก**ก็ได้จัดขึ้นระหว่างวันที่ 21-23 ธันวาคม 2555 ณ ชั้น G ศูนย์อาหาร ห้างสรรพสินค้าซีตีมอลล์ศูนย์แกรนด์ อำเภอเมืองอุบลราชธานี โดยการจัดงานในครั้งนี้จะเน้นเรื่องการเปิดพื้นที่ให้เกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ได้มารวมตัวกันเพื่อจำหน่ายสินค้าและเผยแพร่ความรู้เรื่องเกษตรปลอดภัยกว่า 50 ร้าน นอกจากนี้ยังการแสดงดนตรีของวงดนตรีชาวนา “ลำน่านอีสาน” ผสานกับวงดนตรีเครื่องเป่า UBRU Brand ของ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ที่สำคัญคือมีเวทีเสวนา “ฉันอยากเป็นชาวนา” และ “ก้าวต่อไปของพื้นที่อาหารปลอดภัยและความมั่นคงทางอาหาร” อีกทั้งยังมีนิทรรศการกินเปลี่ยนโลก การตรวจสารปนเปื้อน ชุมอาหารปลอดภัย และ

การแสดงพันธุ์ข้าวพื้นเมืองที่น่าสนใจ

สิ่งที่น่าสนใจในการจัดงานปีแรกก็คือ การสร้างสรรค์พิธีเปิดที่แปลกใหม่ นั่นคือ การ “พาดข้าว” และการทำพิธีไหว้ขอบคุณชาวนา โดย คุณวันชัย สุทธิวรชัย ผู้ว่าราชการจังหวัดอุบลราชธานี คุณสุนีย์ ตริยางกูรศรี ประธานกรรมการบริษัทในเครือก้าวน้ำกรุ๊ป จำกัด และนายแพทย์สุรพร ลอยหา นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานี พร้อมกับตัวแทนภาคส่วนต่างๆ เพื่อขอบคุณเกษตรกรที่ปลูกข้าวและพืชผักปลอดสารเคมีให้คนเมืองอุบลได้รับประทาน

ส่วนเทศกาลกินสบายใจฯ ปีที่ 2 สื่อสร้างสุข สาธารณสุขจังหวัด และมูลนิธิประชาสังคม ได้คิดร่วมกันว่าน่าจะมีการประกาศวาระพิเศษ เพราะในปี 2556 ที่ผ่านมา สมัชชาสุขภาพจังหวัดได้มีมติและข้อเสนอเชิงนโยบายสาธารณะร่วมกัน ภายใต้แนวคิด “อุบลราชธานีจัดการตนเอง สู้สังคมสุขภาพ” โดยมีเป้าหมายร่วมกัน 4 ข้อ และ 1 ใน 4 ข้อนั้นก็คือ “การมุ่งสู่การเป็นราชธานีแห่งเกษตรอินทรีย์” ด้วยเหตุนี้ งานเทศกาลกินสบายใจฯ ปีที่ 2 จึงได้มีการประกาศ “วาระอุบล...ราชธานีแห่งเกษตรอินทรีย์” ในพิธีเปิดเพื่อให้ทุกภาคส่วนได้ถือเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญในการขับเคลื่อนเรื่องนี้อย่างจริงจัง โดยปีนี้จะเป็นปีที่มีการบูรณาการการทำงานร่วมกันของหลายภาคส่วน ตั้งแต่ภาครัฐ เอกชน นักวิชาการ องค์กรพัฒนาเอกชนที่ได้มาร่วมตัวกันเป็น “เครือข่ายเกษตรอินทรีย์จังหวัดอุบลฯ” เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เชื่อมโยง ส่งเสริม และให้กำลังใจเกษตรกรผู้ผลิตอาหารปลอดสารพิษ โดยเทศกาล “กินสบายใจ ห่างไกลโรค ปี 2” จะแตกต่างจากปีที่ 1 คือมีพื้นที่จำหน่ายผลผลิตเกษตรอินทรีย์มากขึ้น มีสมุนไพรหายากที่มีสรรพคุณเป็นยาขนานดีจำหน่ายภายในงาน และยังมีนิทรรศการโชว์พันธุ์ข้าวพื้นเมือง นิทรรศการรูปภาพ “วิถีชาวนา”

อาหารพื้นเมืองดั้งเดิมที่ไม่เคยจำหน่ายที่ไหนมาก่อน โดยงานในครั้งนี้ จัดขึ้นระหว่างวันที่ 14 – 16 กุมภาพันธ์ 2557 ณ ชั้น G ห้างสรรพสินค้า ซีตี้มอลล์สุรนีย์แกรนด์ เช่นเดิม

ล่าสุดในปี 2558 เทศกาลกินสบายใจ ห้างไกลโรค ครั้งที่ 3 ได้มีการกำหนดจัดงานเทศกาล 2 ครั้ง ครั้งละ 3 วัน โดยเทศกาลกินสบายใจ ปี 3 ครั้งที่ 1 จัดขึ้นในระหว่างวันที่ 16 – 18 มกราคม 2558 ภายในงานมีการจัดแสดงนิทรรศการและจำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์รวมทั้งอาหารแปรรูปจากเครือข่ายกลุ่มเกษตรกร ภาครัฐ ภาคเอกชน นอกจากนี้ยังมีการจัดเสวนาวิชาการเกี่ยวกับอาหารเพื่อสุขภาพ และการแสดงดนตรีและศิลปะพื้นบ้านด้วย

ส่วนเทศกาลกินสบายใจ ปี 3 ครั้งที่ 2 จัดขึ้นในระหว่างวันที่ 8-9 สิงหาคม 2558 ณ บริเวณชั้น G ห้างสรรพสินค้าซีตี้มอลล์สุรนีย์แกรนด์ โดยการจัดงานครั้งนี้จะมีการเสวนาในหัวข้อ “รวยง่าย ๆ สไตล์อินทรีย์” รวมทั้งมีการขายอาหารพื้นบ้านรสเด็ด การจำหน่ายข้าวและผักอินทรีย์ รวมทั้งการแสดงดนตรีต่าง ๆ

คุณสุขชัยได้เล่าต่อว่า ความสำเร็จของการจัดเทศกาลกินสบายใจ ได้นำไปสู่การขับเคลื่อนงาน “ตลาดนัดสีเขียวกินสบายใจ” ในปี 2558 โดยสื่อสร้างสุขได้ร่วมกับโครงการสร้างเสริมศักยภาพเกษตรกรด้านเกษตรอินทรีย์(EFFU) สำนักงานพาณิชย์จังหวัดอุบลฯ และสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุบลฯ ในการขับเคลื่อนเรื่องการจัดตลาดนัดสีเขียวทุกวันเสาร์ ตามยุทธศาสตร์อุบลราชธานีแห่งเกษตรอินทรีย์ เพื่อสร้างความตระหนักรู้เรื่องของการกินอาหารที่ไม่มีสารพิษตกค้างให้กับประชาชนทั่วไป โดยได้มีการเปิดพื้นที่ให้เกษตรกรมาจำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่สะอาดถูกหลักอนามัยให้แก่ผู้บริโภคคนเมืองครั้งแรกในวันที่ 14 มีนาคม 2558 ณ ห้างสรรพสินค้าซีตี้

มอลล์ศูนย์แกรนด์ และได้มีการเปิดต่อเนื่องทุกวันเสาร์เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน โดยเกษตรกรที่จะเข้ามาค้าขายสินค้าเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่นี้ จะต้องทำตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด คือ

- ✓ สินค้าทั้งหมดจะต้องเป็นสินค้าเกษตรอินทรีย์ ไม่ใช่ปุ๋ยเคมี ยาฆ่าแมลง หรือสารเคมีอื่นๆ ในทุกขั้นตอนการผลิต
- ✓ เมล็ดพันธุ์จะไม่ใช่เมล็ดพันธุ์ GMO
- ✓ หากเป็นอาหารตามธรรมชาติต้องระบุแหล่งที่มาให้ชัดเจน
- ✓ แต่ละร้านจะต้องได้รับการตรวจสอบจากคณะกรรมการ
- ✓ อาหารแปรรูปต้องไม่ใช่ ผงชูรส สารกันบูด บอแรกซ์ หรือสารปรุงแต่งที่เป็นอันตรายทุกชนิด

การเปิดตลาดนัดสีเขียวเป็นครั้งแรก มีผู้จำหน่ายซึ่งเป็นเกษตรกรเครือข่ายเกษตรอินทรีย์ของจังหวัดทั้งสิ้น 18 ร้าน ลูกค้าส่วนใหญ่คือผู้ที่มาจับจ่ายซื้อของในห้างสรรพสินค้าและพนักงานของห้างสรรพสินค้า สินค้าที่ขายดีได้แก่ ข้าวโพด พืชผักพื้นบ้าน อาหารพื้นบ้านแปรรูป และข้าวอินทรีย์บรรจุถุง

แม้ว่าตลาดนัดสีเขียวครั้งแรกจะได้รับการตอบรับเป็นอย่างดี แต่ผู้จัดงานและเกษตรกรทุกคนที่มาร่วมค้าขายก็ได้ช่วยกันพัฒนาตลาดนัดสีเขียวให้ดีขึ้นเรื่อยๆ ทั้งในแง่คุณภาพและปริมาณ โดยตั้งเป้าหมายไว้ว่าจะไม่ยอมหยุดพัฒนาและจะต้องเชื่อมโยงให้เกิดการผูกปิ่นโตระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภคให้ได้

หลังจากที่ได้เปิดตลาดนัดสีเขียวกินสบายใจมาได้ 15 สัปดาห์ มูลนิธิสื่อสร้างสุขและเครือข่ายผู้ร่วมจัดตั้ง/วางระบบตลาดก็ได้เปิดโอกาสให้เกษตรกรที่อยู่ในโครงการได้เรียนรู้การจัดการตลาด จนกระทั่งมีการปล่อยให้เกษตรกรได้บริหารจัดการตลาดกันเอง โดยได้แต่งตั้งคณะทำงานขึ้นมาทำหน้าที่บริหารการค้าขายสินค้าเกษตรกรอินทรีย์ในตลาดสีเขียวแห่งนี้

คุณมาร์ค ธวัชชัย นนทะสิงห์ เกษตรกรคนรุ่นใหม่หัวใจอินทรีย์ ซึ่งเป็นผู้จัดการตลาดนัดสีเขียวกินสบายใจ เล่าว่า “หลังจากที่ทุกคนคิดว่าตลาดเริ่มมีความลงตัว เราก็เริ่มมีการจัดตั้งประธานผู้จัดการ เลขา และคณะกรรมการตลาดกันเอง พี่เองเป็นผู้จัดการตลาดก็จะดูภาพรวมของตลาด รวมถึงดูเรื่องผลผลิต เรื่องของสินค้าที่จะเข้าตลาดว่าเป็นสินค้าอินทรีย์ทั้งหมดหรือไม่ เป็นสินค้าที่ตรงกับความต้องการของตลาดเราหรือเปล่า มีสินค้าที่ซ้ำกันหรือไม่ แล้วตอนนี้ก็จะมีการแบ่งหน้าที่กันคือด้านการเงินการเก็บค่าบำรุงก็จะเป็นหน้าที่ของรองผู้จัดการ ส่วนการหาตลาด การทำการตลาดให้เป็นที่รู้จักก็จะเป็นหน้าที่พี่ ส่วนน้องๆที่เป็นคณะกรรมการก็จะทำหน้าที่เข้าหาหน่วยงานรัฐที่จะให้การสนับสนุนหรือเชิญชวนเขาให้เข้ามาสนับสนุน ส่วนการตรวจสินค้าการหาช่องทางจัดจำหน่ายเราจะได้รับการสนับสนุนจากสาธารณสุขจังหวัดที่เข้ามาช่วยเหลือเรา เช่นเดือนหน้าเราจะมีช่องทางใหม่เพิ่มขึ้นที่โรงพยาบาลศูนย์มะเร็ง อันนี้ก็เกิดจากการที่สาธารณสุขจังหวัดไปร่วมมือกับโรงพยาบาลที่เป็นเครือข่ายทำให้เรามีจุดจำหน่ายเพิ่มขึ้นมาอีก 1 จุด”

ในส่วนของการประชาสัมพันธ์ ตลาดนัดสีเขียวกินสบายใจจะมีช่องทางประชาสัมพันธ์ทั้งในเฟซบุ๊กแฟนเพจ และสื่อต่างๆ ในจังหวัดอุบลซึ่งให้ความสนใจกับเรื่องราวตลาดนัดสีเขียวมาก

นอกจากนี้ยังมีการทำการตลาดเชิงรุกด้วยการออกงานอีเว้นท์โดยการยกมินิตลาดนัดสี่เขี้ยวไปยังงานอีเว้นท์ต่างๆ เช่น งานไหลเรือไฟ เป็นต้น

ตลาดนัดสี่เขี้ยวกินสบายใจไม่ได้ให้ความสำคัญเฉพาะเรื่องมาตรฐานสินค้า และการทำการตลาด แต่ยังให้ความสำคัญกับการให้ความรู้แก่เกษตรกรรุ่นใหม่ หรือคนรุ่นใหม่ที่ทำให้ความสนใจเรื่องเกษตรอินทรีย์ด้วย

“เรามีการหาเกษตรกรรุ่นใหม่ไปเรื่อยๆ อย่างเช่นตอนที่จัดงานเทศกาลกินสบายใจปี 3.2 เราเจอเกษตรกรรุ่นใหม่ทั้งที่เป็นนักเรียนและนักศึกษาที่มาจากความรู้กับเราค่อนข้างเยอะ และเรายินดีที่จะให้ความรู้มากเพราะเราต้องการเครือข่ายนักเรียนนักศึกษา เราต้องการคนรุ่นใหม่ ในอนาคตเราอาจจะมี Workshop เกษตรอินทรีย์ ซึ่งตอนนี้เรากำลังรอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ อยู่ อันนี้คือแผนของเรา”

คุณมาร์คยังได้กล่าวถึงความรู้สึกต่อการเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนตลาดนัดสี่เขี้ยวกินสบายใจว่า “รู้สึกพึงพอใจกับการทำตลาดนัดสี่เขี้ยวมาก แม้ว่าเราจะทำมาไม่ถึง 1 ปี แต่เรารู้สึกว่าสิ่งที่เราทำร่วมกับหน่วยงานต่างๆ มันมีการสานต่อแล้วตลาดนัดก็เริ่มเป็นที่รู้จักของคนอุบล หน่วยงานต่างๆ ก็อยากจะเข้ามาสนับสนุนเราทั้งเรื่องปัจจัยทั้งเรื่องความรู้ เรามองว่าการเริ่มต้นทำตลาดนัดสี่เขี้ยวครั้งนี้มันเป็นการเริ่มต้นที่ก้าวกระโดดมาก และเราก็จะไม่หยุดเท่านั้นเราจะวางแผนเพื่อพัฒนาตลาดของเราต่อไปเรื่อยๆ”

ตลาดนัดสี่เขี้ยวกินสบายใจคือผลจากการทำงานอย่างต่อเนื่องของมูลนิธิสื่อสร้างสรรค์ หลังจากประกาศวาระ “อุบล.....ราชธานีแห่ง

เกษตรอินทรีย์” **คุณสุชัย เจริญมุขยันท เลขาธิการมูลนิธิสื่อสร้างสุข
อุบลราชธานี** ได้สรุปภาพรวมว่าคนหันมาทำเกษตรอินทรีย์กันมากขึ้น
แต่ก็ยังถือว่าเป็นปริมาณที่น้อยอยู่ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าการทำเกษตร
อินทรีย์ไม่ใช่เรื่องง่าย เกษตรกรที่หันมาทำเกษตรอินทรีย์ต้องมีหัวใจ
ที่เข้มแข็งมุ่งมั่น และที่น่ายินดีคือตอนนี้มีเกษตรกรรุ่นใหม่ที่หันมาทำ
เกษตรอินทรีย์กันบ้างแล้ว โดยเฉพาะกลุ่มที่มีพ่อแม่ทำเกษตรอินทรีย์
อยู่เดิม แต่อย่างไรก็ตามทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องก็ยังคงต้องการการหนุนเสริม
จากหน่วยงานภาครัฐให้มากขึ้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาเกษตรอินทรีย์
ที่ยั่งยืน ส่วนการทำงานในฐานะสื่อ คุณสุชัยได้กล่าวทิ้งท้ายว่า
“สิ่งที่เราทำตอนนี้ เราต้องพยายามทำต่อไป เพื่อพิสูจน์ให้เห็นเรื่อง
คุณภาพของผลผลิตเกษตรอินทรีย์ที่ผู้บริโภคไว้วางใจ และเราใน
ฐานะสื่อก็ต้องมีการวางกลยุทธ์ในการเผยแพร่งาน พร้อมทั้งคิดค้น
วิธีการใหม่ ๆ ที่จะทำให้ผู้บริโภคเข้าถึงได้ง่ายขึ้น และต้องทำสื่อให้
เข้มข้นขึ้นทุกช่องทาง เพราะว่สื่อคือส่วนสำคัญที่จะทำให้คนหันมา
สนใจเกษตรอินทรีย์มากขึ้น แล้วยังมีส่วนช่วยเชื่อมโยงภาคีต่าง ๆ
ทำให้งานเดินหน้าไปได้ด้วยดี เพราะงานนี้ต้องอาศัยความร่วมมือ
จากหลายฝ่าย”

๐ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด

สาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานีได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับเวที
สมัชชาสุขภาพตั้งแต่เริ่มต้น เนื่องจาก **นพ.สุพร ลอยหา** นายแพทย์
สาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานี ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นประธาน
สมัชชาสุขภาพจังหวัด และได้มีการมอบหมายให้ **ดร.วิจิต พุ่มจันทร์**
ซึ่งอยู่ฝ่ายสาธารณสุขมูลฐานของ สสจ.อุบล เป็นเลขานุการ โดยการ
ขับเคลื่อนงานในระยะแรกนั้น ได้มีการมอบหมายให้ **คุณกาญจนา
มหาพล เกษัชกร** กลุ่มงานคุ้มครองผู้บริโภคและเภสัชสาธารณสุข

สสจ.อุบลฯ ผู้ดูแลเรื่องกฎหมายอาหารและการทำงานเกี่ยวกับอาหารปลอดภัย (Food safety) เป็นผู้ศึกษาหาประเด็นที่จะมาขับเคลื่อนในสมัชชาสุขภาพจังหวัด ซึ่งคุณกาญจนา ก็ได้ทำการศึกษาจนได้ข้อสรุปว่า

ประเด็น “เกษตรอินทรีย์” เป็นประเด็นที่ตอบโจทย์ความต้องการของประชาชนและตอบโจทย์การขับเคลื่อนงานของภาคีเครือข่ายหลายฝ่าย เนื่องจากภาคีเครือข่ายในจังหวัดอุบลราชธานีมีความสนใจและขับเคลื่อนงานที่เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ตามบทบาทหน้าที่ของตัวเองอยู่แล้ว เช่น สาธารณสุขจังหวัดทำเรื่องอาหารปลอดภัย สื่อสร้างสุขทำรายการ/เทศกาลกินสบายใจห่างไกลโรค และกำลังสนใจประเด็นยาฆ่าหญ้า ขณะที่มหาวิทยาลัยอุบลราชธานีก็มีโครงการเสริมสร้างศักยภาพเกษตรกรด้านเกษตรอินทรีย์ เพื่อความมั่นคงทางอาหารและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ หรือ EFFU เป็นต้น

นอกจากนี้การรณรงค์เรื่องเกษตรอินทรีย์ก็ยังส่งผลดีต่อสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมในจังหวัดอุบลราชธานี ด้วยเหตุนี้คุณกาญจนาจึงได้นำเสนอประเด็นเกษตรอินทรีย์ต่อคณะกรรมการสมัชชาสุขภาพจังหวัด ซึ่งทางคณะกรรมการก็ได้พิจารณาให้ประเด็นเกษตรอินทรีย์กลายเป็น 1 ใน 4 ประเด็นที่จะขับเคลื่อนร่วมกัน ก่อนที่จะแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อขับเคลื่อนเรื่องนี้ต่อไป

เมื่อจบจากเวทีสมัชชาสุขภาพจังหวัด คณะทำงานฯ แต่ละฝ่ายก็ได้เริ่มเคลื่อนงาน สถานพลัง และบูรณาการงานร่วมกัน เนื่องจากก่อนหน้านี้แต่ละฝ่ายต่างทำงานของตัวเองแบบแยกส่วน แต่หลังจากที่มีสมัชชาสุขภาพจังหวัด คณะทำงานฯ ก็ได้เกิดการพูดคุย รู้จักและ

รู้งานของกันและกันมากขึ้น ทำให้เห็นช่องทางการเข้าไปช่วยเสริมงานซึ่งกันและกัน มีการเชื่อมโยงและผสมงานกันมากขึ้น เช่น สาธารณสุขจังหวัดลงไปช่วยสื่อสร้างสุขสอนเยาวชนผลิตสื่อเพื่อรณรงค์เรื่องเกษตรอินทรีย์ เป็นต้น ต่อมาได้มีการประกาศวาระอุปถัมภ์...ราชธานีแห่งเกษตรอินทรีย์ ในงานกินสบายใจ ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2557 การขับเคลื่อนงานต่าง ๆ จึงได้รุดหน้าไปมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดทำแผนยุทธศาสตร์เกษตรอินทรีย์ระดับจังหวัด เพื่อผลักดันให้มีการขับเคลื่อนงานอย่างจริงจัง

ในส่วนของ**สาธารณสุขจังหวัด**ก็กำลังเรียนรู้เรื่องการปลูกพืชสมุนไพรอินทรีย์เพื่อใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตยาสมุนไพรอินทรีย์ โดยได้ประสานทางโครงการ EFFU ซึ่งจะมีการลงพื้นที่ดูแปลงเกษตรอินทรีย์ของสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการอยู่แล้ว ไปช่วยดูว่าหากจะมีการส่งเสริมเรื่องการทำสมุนไพรอินทรีย์จะมีเกษตรกรคนใดสนใจบ้าง ทั้งนี้เพื่อให้เกษตรกรได้รับรู้ว่าการทำเกษตรอินทรีย์ไม่ได้มีแค่เรื่องการปลูกข้าวและผัก แต่ยังมีปลูกพืชสมุนไพรที่สามารถสร้างเสริมรายได้ในช่วงว่างเว้นจากการปลูกข้าวได้ แต่ทั้งนี้ทางคณะทำงานฯ ก็ต้องร่วมกันวางแผนพัฒนาทั้งการผลิตและการตลาด เพื่อให้เกษตรกรเกิดความมั่นใจต่อไป

“ตอนนี้การทำงานยังไม่เป็นรูปธรรมมาก แต่ก็เริ่มมีการตั้งตลาดกลางอยู่ที่คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานีเพื่อเชื่อมกับเกษตรกรแล้ว โดยตลาดกลางจะบอกความต้องการให้เกษตรกรได้รับทราบเพื่อให้เกษตรกรปลูกสมุนไพรตามที่ตลาดกลางต้องการพร้อมทั้งให้ความรู้และควบคุมคุณภาพให้ได้ตามมาตรฐานของเกษตรอินทรีย์ โดยการทำงานตอนนี้อยู่ในขั้นตอนของการศึกษาเพื่อเฟ้นหาสายพันธุ์สมุนไพรที่ต้องการก่อนที่จะสู่ขั้นตอนของการ

บอกกล่าวแก่เกษตรกรผู้ปลูกต่อไป” คุณกาญจนา กล่าว

๐ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ถือว่าเป็นกองกำลังฝ่ายหนึ่งที่สำคัญอีกกองกำลังหนึ่งที่เข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาประเด็นเกษตรอินทรีย์ตั้งแต่ที่มีการร่างข้อเสนอการปฏิรูปประเด็นเกษตร ในปี 2555

อาจารย์ราเชนทร์ ดวงศรี รองอธิการบดี ฝ่ายวางแผนบริหารและประกันสุขภาพ และรองคณบดี คณะเกษตรศาสตร์ เล่าว่า ก่อนที่จะมีการปฏิรูปประเทศ จังหวัดอุบลราชธานีมีทีมที่เข้าไปร่วมทำสมัชชาสุขภาพแห่งชาติอยู่แล้ว ซึ่งอาจารย์ก็ได้เข้าร่วมเป็นหนึ่งในทีม ต่อมาประเทศไทยได้มีวาระสมัชชาปฏิรูประดับประเทศ ทีมที่เคยทำงานสมัชชาสุขภาพแห่งชาติก็ได้เข้ามาเป็นทีมสมัชชาปฏิรูปจังหวัดอุบลฯ ซึ่งในตอนนั้นสมัชชาปฏิรูปจังหวัดอุบลฯ ได้มีมติที่เกี่ยวข้องกับประเด็นเกษตรอินทรีย์ อาจารย์ราเชนทร์จึงเล็งเห็นว่า คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ในฐานะที่เป็นกองกำลังฝ่ายวิชาการด้านการเกษตรของจังหวัด ควรให้ความสำคัญกับประเด็นเกษตรอินทรีย์นี้ จึงได้นำประเด็นนี้มาบรรจุในแผนยุทธศาสตร์ของคณะ ปี 2555 โดยแผนยุทธศาสตร์นี้มีมาตรการสำคัญ 3 ข้อ คือ

1. ชี้นำสังคมด้านเกษตรกรรมและอาหาร โดยเฉพาะประเด็นการสร้างวัฒนธรรมเกษตรอินทรีย์ และเกษตรกรรมฐานเทคโนโลยี
2. ส่งเสริมบุคลากรทำวิจัยเพื่อท้องถิ่น

3. ส่งเสริมการถ่ายทอดความรู้ที่เสริมสร้างความเข้มแข็ง และความยั่งยืนให้แก่ชุมชน

ต่อมาในปี 2556 จังหวัดอุบล ได้มีการจัดเวทีสมัชชาสุขภาพ ระดับจังหวัดขึ้นเป็นครั้งแรก และได้นำประเด็นเกษตรอินทรีย์มาเป็น 1 ใน 4 ข้อเสนอเชิงนโยบายที่จะขับเคลื่อน คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ก็ได้เกาะติดเข้าร่วมขบวนสมัชชาสุขภาพจังหวัดในการขับเคลื่อนประเด็นเกษตรอินทรีย์ครั้งนี้ด้วย โดยได้เข้ามาร่วมเป็นคณะทำงานร่างมติสมัชชาฯ พร้อมทั้งให้การสนับสนุนเรื่องสถานที่สำหรับจัดการประชุมแต่ละครั้ง จนกระทั่ง มีการประกาศวาระ “อุบล...ราชธานีแห่งเกษตรอินทรีย์” ในวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2557

หลังจากประกาศวาระฯ คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ได้ทำกิจกรรมเพื่อสร้างวัฒนธรรมเกษตรอินทรีย์ ในหลากหลายกิจกรรม ทั้งกิจกรรมที่เข้าร่วมกับเครือข่ายเกษตรอินทรีย์ ของจังหวัด และกิจกรรมที่ดำเนินการร่วมกับภาคีเครือข่ายอื่น ๆ ยกตัวอย่างเช่น **การทำหน้าที่เป็นศูนย์ประสานงานและถ่ายทอด “โครงการทำปุ๋ยหมักแบบไม่พลิกกองปุ๋ย”** ซึ่งเป็นโครงการที่**ทำร่วมกับคณะวิศวกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่** โดยโครงการนี้จะเป็นโครงการที่ศึกษาเกี่ยวกับการผลิตปุ๋ยแบบเร่งด่วนโดยไม่พลิกกองปุ๋ย ซึ่งจะช่วยให้เกษตรกรสามารถผลิตปุ๋ยอินทรีย์ได้ในปริมาณที่มาก รวดเร็ว และสะดวกสบาย เหมาะสำหรับการผลิตเพื่อนำไปจำหน่าย ทำให้ก่อเกิดรายได้เสริมแก่ครอบครัว เป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจของชุมชน ได้อีกทางหนึ่ง รวมทั้งยังสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดีให้กับชุมชนได้อีกด้วย เนื่องจากการทำปุ๋ยด้วยวิธีนี้ไม่ต้องเผาทำลายเศษพืช

“ปี 2557 อาจารย์จากมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ได้นำโครงการนี้ มาแนะนำที่มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี จากนั้นภาคีเครือข่ายก็ได้ แนะนำให้มารู้จักกับผม ผมเห็นว่าโครงการนี้มีประโยชน์ก็เลยขอ เข้าร่วมโครงการ จากนั้นเราก็กลายเป็นศูนย์ประสานงานและถ่ายทอด องค์ความรู้ในเรื่องนี้ เรามีการจัดอบรมหลายรุ่น หลายกลุ่มเป้าหมาย เช่น วิทยากรกรมทหารราบที่ 6 อบต. วิทยาลัยเกษตร รพ.สต. และ เกษตรกรในจังหวัดอุบลฯ ผลลัพธ์ที่ที่น่าภาคภูมิใจก็คือ กลุ่มที่เรา อบรมครั้งแรก ได้มีการต่อยอดโครงการ โดยการของบประมาณจาก ท้องถิ่นเพื่อนำไปจัดการอบรมให้ชาวบ้านได้เรียนรู้และได้ทดลอง ทำกันจริง ๆ ทำให้เกิดการขยายองค์ความรู้ออกไปเรื่อย ๆ” อาจารย์ ราเชนทร์ กล่าว

ยังมีโครงการที่เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์อีกหลายโครงการ ที่เกิดขึ้นหลังจากการประกาศวาระเกษตรอินทรีย์ เช่นโครงการ ส่งเสริมการเลี้ยงแพะ โดยโครงการนี้อาจารย์ราเชนทร์เล่าว่า เป็น โครงการด้านเกษตรอินทรีย์ที่ยังไม่ค่อยมีใครพูดถึงนัก เนื่องจาก คนทั่วไปจะไม่ค่อยนึกถึงภาพเกษตรอินทรีย์ในส่วนของปศุสัตว์ การเคลื่อนงานนี้จึงนับว่าเป็นการเปิดหน้างานด้านเกษตรอินทรีย์ ในอีกมุมของเกษตรกรเมืองอุบล

นอกจากนี้คุณอาจารย์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ก็ยังทำหน้าที่สร้างองค์ความรู้ด้วยการทำงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการ ลดใช้สารเคมีหรือการทำเกษตรอินทรีย์เป็นระยะ โดยงานวิจัยที่ผลิต ออกมาได้ถูกนำไปใช้ประโยชน์แก่วงการเกษตรอินทรีย์ในจังหวัด ได้เป็นอย่างดี โดยงานวิจัยแต่ละชิ้นเกิดจากความสนใจส่วนตัวของ อาจารย์ผู้ทำการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับการขับเคลื่อนงานเกษตรอินทรีย์ ของจังหวัดพอดี งานนี้จึงเรียกได้ว่าเป็นงานที่ขับเคลื่อนด้วยใจ

แต่สอดคล้องและไปในทิศทางเดียวกับนโยบายของจังหวัดโดยแท้

ส่วนการขับเคลื่อนงานที่จะเป็นจัดงานระดับจังหวัด อาจารย์ราเชนทร์ได้เปิดเผยว่า ปลายปี 2558 คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีจะมีการจัดงานใหญ่ร่วมกับภาคีเครือข่าย โดยใช้ชื่องานว่า “งานประชุมวิชาการนานาชาติเกษตรอินทรีย์ และงานพืชสวนอินทรีย์ ครั้งที่ 1” ซึ่งจะจัดขึ้นในระหว่างวันที่ 7-9 ธันวาคม 2558 โดยอาจารย์ราเชนทร์ได้บอกเล่าถึงความสำคัญของการจัดงานนี้ว่า...

“เราอยากได้แนวคิดเรื่องเกษตรอินทรีย์จากชาติต่าง ๆ เพราะตอนนี้ถ้าพูดถึงเรื่องเกษตรอินทรีย์ คนไทยจะนึกถึงแต่การทำเกษตรแบบพื้นบ้าน แต่จริง ๆ แล้วการทำเกษตรอินทรีย์สามารถใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยได้ เหมือนเช่นที่ประเทศญี่ปุ่น เกาหลี อเมริกา อิสราเอล อินโดนีเซีย เขาได้ทำกันมา เราอยากให้เกษตรกรในบ้านเราได้รับรู้เรื่องนี้ ... ที่ผ่านมากเกษตรอินทรีย์บ้านเราเดินช้า เพราะว่าอาศัยแรงงานคนเป็นหลัก ไม่มีการใช้เทคโนโลยี แต่ในความเป็นจริงเกษตรอินทรีย์สามารถใช้เทคโนโลยีช่วยได้ ผมมองว่างานนี้จะช่วยจูงใจให้คนหันมาทำเกษตรอินทรีย์โดยการใช้เทคโนโลยีเข้ากันมากขึ้น เพราะว่ามันจะทำให้เราทำงานง่าย เหนื่อยน้อยลง”

คงต้องติดตามกันต่อไปว่าหลังจากที่มีการจัดงานการประชุมวิชาการนานาชาติเกษตรอินทรีย์ และงานพืชสวนอินทรีย์แล้ว ทิศทางการเดินหน้าเพื่อพัฒนาเกษตรอินทรีย์ในจังหวัดอุบลราชธานี จะมีการเปลี่ยนแปลงที่น่าสนใจอย่างไรบ้าง

บทเรียนรู้...
ปัจจัยที่เอื้ออำนวยแห่งความสำเร็จ

ภาพความสำเร็จในประเด็นเกษตรอินทรีย์ของเมืองอุบล เป็นเรื่องราวที่สะท้อนวิถีคิดวิธีการทำงานแบบใหม่ของสังคมไทย ภายใต้การประสานพลังของคนทั้งสังคม ด้วยบริบทของพื้นที่ และ ทูทางสังคมที่สั่งสมมายาวนาน ประกอบกับกระแสและปัจจัยจาก ภายนอกเข้ามาเกื้อหนุนเสริมพลังกันพอดี

ขอทิ้งท้ายเรื่องราวของเมืองอุบล ไว้ด้วยสิ่งดีดีที่เป็นข้อค้นพบ จากมุมมองของคนภายนอก ที่ไม่อาจเรียกว่าข้อสรุปสุดท้าย ถือเป็น การเปิดประเด็นเพื่อการเรียนรู้ร่วมกันค้นหาความจริงต่อไป คือ

ประการแรก สมัชชาสุขภาพจังหวัด เป็นนวัตกรรมของสังคม ทั้งในเชิงกลไกและกระบวนการ

ในฐานะกลไกสมัชชาสุขภาพทำหน้าที่ประสานความร่วมมือ ให้เกิดการขับเคลื่อนประเด็นเกษตรอินทรีย์ได้อย่างมีพลัง ภายใต้ บริบทของสังคมที่มีความซับซ้อน มีกลไกเก่าใหม่ที่มีความหลากหลาย และบางกรณีก็ทับซ้อนกัน ทั้งที่เป็นทางการ คือ มีคำสั่งแต่งตั้ง หรือ ไม่เป็นทางการ คือ ทีมทำงานวงเล็กที่สนิทสนมกัน ทำงานด้วยกัน มานาน กลไกที่เป็นทางการ เช่น คจ.สจ. เน้นความยืดหยุ่นและปรับตัว ให้เข้ากับสถานการณ์อยู่เสมอ เช่น องค์กรประกอบของ คจ.สจ. หรือ

คณะทำงานย่อย เมื่อทำงานไประยะหนึ่งพบว่าขาดองค์ประกอบ
ส่วนไหน หรือเห็นว่ามีเครือข่ายใดมีศักยภาพหรือกระตือรือร้นที่จะ
มาร่วมก็สามารถเพิ่มเข้ามาได้อีก หรือเมื่อองค์กรใดรู้สึกไม่สะดวก
ไม่สบายใจที่จะเข้าร่วมก็ให้หยุดไปก่อน พร้อมเมื่อไรก็ค่อยเข้ามาใหม่
ในประเด็นที่เกี่ยวกับภารกิจขององค์กรโดยตรงก็ได้ และกลไกที่
ไม่เป็นทางการ เช่น ทีมวิชาการรายประเด็น ทีมวิทยากรกระบวนการ
ทีมสนับสนุนการปฏิบัติการพื้นที่ มีลักษณะเป็นกลไกย่อยๆ ตั้งขึ้นมา
เป็นการเฉพาะกิจ ตามความจำเป็นของงาน และสมาชิกไม่ตายตัว
บางคนอาจอาสาไปช่วยกันแม้จะไม่มีชื่อ หรือ หมุนเวียนหน้าที่
ไปตามความชอบและศักยภาพ ทำให้มีแกนเครือข่ายที่สนใจสามารถ
เข้ามาได้เรื่อย ๆ บางคนเข้ามาบางปีในบางประเด็นที่สนใจ หรือ
บางคนเป็นขาประจำทำหน้าที่เฉพาะเช่น งานข่าว การสื่อสาร
ดูเหมือนว่า สมัชชาสุขภาพจะเป็นกลไกที่มีชีวิต คือไม่ใช่การออกแบบ
ครั้งเดียวแล้วจบแบบกลไกในเครื่องจักร แต่มีจุดเริ่มต้นแล้วขยายตัว
เติบโต เปลี่ยนรูปแบบไปให้รับใช้ได้กับสถานการณ์จริง

ประการที่สอง การบริหารกลไกความสัมพันธ์ในแนวราบ
ถึงแม้ประธานจะเป็นภาครัฐหรือเป็นผู้ใหญ่ที่เคยมีตำแหน่งระดับสูง
มาก่อน แต่ในการบริหารจะใช้ความสัมพันธ์แบบเครือข่าย คือไม่ใช่วิธี
สั่งการ หรือตัดสินใจโดยประธาน แต่ประธานจะทำหน้าที่เอื้ออำนวย
ให้เกิดบรรยากาศที่ดี มีความเป็นพี่เป็นน้อง คอยให้กำลังใจ ไกล่เกลี่ย
ความขัดแย้ง หรือบางกรณีก็ใช้บารมีในการประสานกับผู้บริหารองค์กร
ระดับสูงให้ หรือแม้ในคณะทำงานย่อยๆ ก็จะไม่มีการสั่งการใคร
แต่จะใช้วิธีขอความร่วมมือ ขอคนอาสามาช่วยกัน

ประการที่สาม ทูตทางสังคมที่สำคัญ คือ คน หรือพลเมือง
ที่มีจิตอาสาและมีศักยภาพหลากหลาย ซึ่งเกิดขึ้นจากกระบวนการ

ทำงานทางสังคมมาอย่างยาวนาน ตั้งแต่การร่วมในกระบวนการจัดทำ
พรบ.สุขภาพอย่างเข้มแข็ง การเคลื่อนไหวเพื่อการปฏิรูปประเทศไทย
และการเคลื่อนไหวของกลุ่มเครือข่ายเฉพาะ เช่น เครือข่ายเกษตร
อินทรีย์ เครือข่ายสื่อในพื้นที่ เป็นต้น

ประการสุดท้าย การสานพลังของทุกภาคส่วนที่คำนึงถึง
ศักยภาพเฉพาะด้านของเพื่อนภาคี ประกอบกับการมีเป้าหมายร่วมกัน
เช่น กรณีการขับเคลื่อนประเด็นเกษตรอินทรีย์ ได้มีการเชื่อมโยง
งานวิชาการ และใช้พื้นที่ปฏิบัติการร่วมกัน ระหว่างโครงการวิจัยของ
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี เครือข่ายเกษตรอินทรีย์ คณะเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี และการใช้ศักยภาพในการสื่อสาร
ของภาคเอกชน คือ มูลนิธิสื่อสร้างสุขอุบลราชธานี โดยมีเป้าหมาย
สูงสุดคือผลักดันประเด็นเกษตรอินทรีย์ให้เป็นวาระจังหวัด เพื่อนำไปสู่
การเปลี่ยนแปลงในภาพรวม

